Lodzer Tageblat № 204

Opłata pocztowa uiszcz. ryczałtem

פרייז 15 גראשען

לאדזער טאגעבלאט

היינט 6 זייטען.

25-טער יאהרגאנג | 31 sierpnia 1932 | מיטוואך, כ"ט מנחם אב תרצ"ב

רעדאקציע און אדמיניסטראציע: פיעטריקאווער 16.
טעלעפאנען פון: רעדאקציע 100-57, פון אדמיניסטראציע 100-47

אכטונג, עקסקורסאנטען קיין ארץ-ישראל!

מארגען דאנערשטאג, דעם 1-טען סעפטעמבער, איז דער לעצטער טערמין אויף צו פארשרייבען זיך איז דער גרויסער

ארץ-ישראל-עקסקורסיע פון „לאדזער טאגעבלאט"

אלע עקסקורסאנטען, וועלכע האבען שוין איינגעצאהלט
די ערשטע ראטע פון 200 זל. מוזען שפעטסטענס ביז פרייטאג
אריינטראגען די צווייטע ראטע פון 400 זל.

דער טערמין פון פאר שרייבען זיך ווערט נישט פארלענגערט

די, וואס ווילען זיך בעטייליגען אין אונזער ארץ-ישראל-עקסקורסיע, די שענסטע, בעקוועמסטע און ביליגסטע פון אלע עקסקורסיעס, און האבען שוין זיך בעזארגט מיט אלע נויטיגע דאקומענטען, מוזען זיך תיכף מעלדען אין אדמיניסטראציע פון „לאדזער טאגעבלאט", פיעטריקאווער 16.

גענויער פראגראם פון מארשרוט פון אונזער עקסקורסיע זעה 4 זייט. | אלע איינצעלהייטען פון אונזער עקסקורסיע זעה 5 זייט.

פארק העלענאוו
טראמוואיען-צופאהר 4 און 8

היינטיגען מיטוואך, דעם 31. אויגוסט, 8.30 אווענד קומט פאר אי"ן פערלאנג פון פובליקום

א רעליגיעזער קאנצערט

פונ'ם וועלט-בעריהמטען אוברקאנטאר פון דער ווארשאווער סינאגאגע

משה קוסעוויצקי

וועלכער וועט מיט דער בעטייליגונג פון לאדזער סימפאנישען ארקעסטער זינגען רעליגיעזע תפילות, יוד. פאלקס-לידער און אפערן-אריעס פון נייעסטן רעפערטואר
ביים קלאוויר: פרל. ליכטערמאן-דאווידאוויטש

אלע פלעצער צו זל. 1,04 ● בילעטען-פארפערקויף: זעלמאנאוויטש פיעטריקאווער 12 (קאנדיטארייי), וויינבערג נאוואמיעיסקא 30 (קאנדיטארייי) און אין קאסע פון העלענאוו ● אלע פלעצער צו זל. 1,04

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז געשטארבען מיין ליבער מאן, אונזער טייערער פאטער, שוויגערפאטער, גרויספאטער און אנקעל

נ"ע אליהו דוב ב"ר אברהם יצחק ז"ל
פיליפאוויטש

אין עלטער פון 72 יאהר

די לויה קומט פאר היינט מיטוואך, כ"ט מנחם אב תרצ"ב (31.8) 1 א זייגער נאכמ. פון טרויער-הויז גלובנא 42, וועגען וואס עס טיילט מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע פאמיליע.

רעשטען

ביי **Szczęśliwy**

נאוואמיעסקא 5 פראנט 2. שטאק

ווארנונג!

געעהרטע קונדען! אזוי ווי איהר קומט אויף נאוואמיעסקא 5 ווערט איהר פערפיהרט פון אנדערע סוחרים, וואס זיי זאגען, אז זיי הייסען שטשענשליווי זייט דעריבער אויפמערקזאם און געדענקט די אדרעס פראנט 2 שטאק וואו איהר בעקומט ביליגער טאמאשאווער און אנדערע סחורות. די בעסטע קוואליטעטען, די נייעסטע און מאדערנסטע מוסטער,

אויף אנציגער און פאלטענס
מיט 30% ביליגער
קומט און איבערצייגט אייך!
מיט אכטונג: **SZCZĘSLIWY**
Nowomiejska 5 **front II piętro**

Dr. Niewiażski

ספעציאליסט פאר סיפליס, טריפער און מגנער-שוואכע בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען און עלעקטרא-טעראפיע אנאליזען.
פאר דאמען ספעציעלער ווארטע-זאל
אנדזשעיא 5, טעלעפ. 159-40
נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה, און פון 5 ביז 9 אוו.

Dr. med. M. Heller

ספעציאליסט פאר הויט- און ווענערישע-קראנקהייטען און מענער-שוואכע
האט זיך איבערגעצויגען אויף
טראגוטא 8 טעל 179-89
נעמט אן ביז 10 פריה, און פון 4—5 נאכמ.
נבעמיטעלטע — לעטשניצע פרייזען
פאר פרויען אבזונדערע ווארטע צימער

Dr. Wołkowyski

צעגעלניאנא 4 — טעלעפאן 216.90
צוריקגעקעהרט
ספעציאל-ארצט פאר הויט ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע, אלט-ארט אנאליזע עלעקטראטעראפיע בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראלן
נעמט אן פון 9—2, און פון 5—9 אוונט.
בעזונדער ווארטע-זאל פאר פרויען

Dr. Ludwik Falk

הויט און געשלעכט-קראנקהייטען
נאווראט 7, טעל. 128-07
נעמט אן פון 10—12 מיטאג און פון 5—7 אוונט.

גימנסיה בת שמנה מחלקות לנערים

„בית-אלפא"

Piotrkowska 111 / Al. Kościuszki 48 tel. 176-46

די איינשרייבונגען פון נייע שילער קומען שוין פאר טעגליך פון 1—10 פ.מ. און 4—7 נ.מ.

די איינטריטס-עקזאמענס אין אלע קלאסען קומען פאר 29, 30, 31 סעפטעמבער ד. י.

דאס גימנאזיום געפינט זיך יעצט אין א נייעם לאקאל, וועלכער ענטשפרעכט פולשטענדיג אלע פאדערונגען פון דער נייעסטער שול-היגיענע און פעדאגאגיק.

דער שכר-למוד בעדייטענד רעדוצירט!!!

די דירעקציע

פ. ס. די פערוואלטונג האט בעשטימט צו פיער פרייע פלעצער אין דער פינפטער און זעקסטער קלאס פאר פעהיגע און אונבערמעגליכע שילער.

דאס לאנג עקזיסטירענדע און איבעראל בעוואוסטע
7-קל. רעליגיעזע לעהר-אנשטאלט

„בית-אברהם"

מיט גן-ילדים
פון אברהם שלאמאוויטש
לאדז, אגראדאווא 10 עקזיסטירט פון יאהר תרמ"ד

טיילט מיט, אז עס ווערען אנגענומען איינשרייבונגען פון תלמידים אויפ'ן שול-יאהר 1932/33 אין אלע מחלקות.

„בית-אברהם" האט אין משך פון איהר לאנג-יעהריגער עקזיסטענץ שטענדיג דער עיקר אכט געלייגט אויף דעם עצם תכלית פון קינד.

„בית-אברהם" האט אין דער צייט פון איהר עקזיסטענץ ארויסגעגעבען א גאנץ רייהע געלעהרטע, תלמידי חכמים, ובנים און בעריהמטע פערזענליכקייטען.

„בית-אברהם" וועט ווי ביז אהער ווייטער געבען דעם קינד א פולשטענדיגען תכלית און למוד וחנוך.

צום נייעם שול-יאהר ווערט אלץ בעדייטענד פערגרעסערט און פערברייטערט ביי דער מיטווירקונג פון בעוואוסטע פעדאגאגישע קרעפטען אין אלע למודים.

צוליב דעם אלגעמיינעם קריזיס זענען די פרייזען פערקלענערט געווארען.

בעמ.: ביי דער שולע געפינט זיך א גן-ילדים (פרעבעל-שולע) און עס ווערען אנגענומען קינדער פון 5 יאהר אן.

די למודים הויבען זיך אן דאנערשטאג ד. 1-טען ווערזשעשע

די לייטונג.

די לאנג-באוואוסטע רעליגיעז-נאציאנאלע ערציהונגס-אנשטאלטען

קאצענעלזאן-נאחומאב

7-קלאסיגע מענער-שולע
און רעליגיעזער חדר
8 נאד-לודקא 8 (צוזיש צו נאוואמיעיסקא און זשעכאדניא) טעלעפ. 177-01
מ'ווערט אנגענומען יונגלעך פון 3 ביז 15 יאהר
פון 3 יאהר אין גן-ילדים-פרעבעלשולע
פון 6/7 יאהר אין א פארבערייטונגס-קלאס
פון 7 ביז 15 יאהר — אין אלע 7 קלאסען.

איינשרייבונגען נאד-לודקא 8, טעלעפאן 177-10 אין די שעה'ן פון 11—2 נ. מ.

7-קלאסיגע
קאעדוקאציאנס-שולע
און בעקאנטע מוסטערהאפטע
פרעבעל-שולע — גן-ילדים
20 פאמארסקא 20 (דורכגאנג דורכ'ן הויף — סאלנא 4)
קינדער פון 3 ביז 15 יאהר ווערען אנגענומען פון גן-ילדים אן — ביז צו דער 7-טער קלאס

איינשרייבונגען פאמארסקא 20 (דורכגאנג סאלנא 4) אין די נאכמיטאג-שעה'ן פון 3—6 אווענד

Gimnazjum Humanistyczne Męskie

I. KACENELSONA

Zawadzka 43, ◀▶ **telefon 151-79**

איינשרייבונגען פון נייע שילער נעמט אן די קאנצעלאריע פון גימנאזיום, פון 10 ביז 2 פארמ. און פון 5 ביז 7 אוו. אין אנפאנגס-קלאס ווערען אנגענומען קינדער אהן יעדער פארבערייטונג. אין גן-ילדים (פרעבל-שולע) ווערען איינגעשריבען קינדער פון 4 ביז 6 יאהר.

Dr. A. S. Tenenbaum

Piotrkowska 109, tel. 220-25

צוריקגעקעהרט

א פרעבליסטין (ערציהערין)

מיט 10-יעהריגער פראקטיק וואס איז אויך בעקאנט מיט מוזיק, זוכט א טאסטען. אפערטען אין אדמיניסטראציע פון „ל. טאג." פאר „פרעבליסטין".

קלאַראַ צעטקין עפֿענט דעם רײַכסטאַג

קריטיקירט שאַרף אַלע פּאַרטייען און די פּאַפּען-רעגירונג

היטלעריסט געהריג אויסגעוועהלט אַלס רײַכסטאַג-פּרעזידענט

בערלין, 30. אויגוסט. (סב.) שוין לאַנג פֿאַר דער זיצונג פֿון רײַכסטאַג האָבען זיך גענומען פֿערזאַמלען גרויסע מאַסען מענשען. די פּאָליציי האָט אָבער אַרומגערינגעלט דעם בנין פֿון פּאַרלאַמענט און קיינעם נישט אַרײַנגעלאָזט אויסער דעפּוטאַטען און היטלעריסטישע שליחים און מונדירען. די גאַלעריע איז געווען פֿערפֿולט. אויך די דיפּלאָמאַטען-לאָזשע איז געווען שטאַרק בעזעצט. די בענק פֿון דער רעגירונג זענען אָבער געווען פֿולשטענדיג לעער.

בעת דער פֿאָרמעלער עפֿנונג האָט אַרײַנמאַרשירט די היטלעריסטישע פֿראַקציע אין מונדירען אונטער דער אָנפֿיהרונג פֿון פֿראַקציע-פּרעזעס דר. פֿריק. די דײַטש-נאַציאָנאַלע זענען אינגאַנצען נישט געקומען צו דער זיצונג.

אַ שטאַרקען רושם האָט געמאַכט דאָס אַרײַנפֿיהרען דורך 2 קאָמוניסטישע דעפּוטאַטען די אַלטיטשקע קלאַראַ צעטקין, אונטערהאַלטענדיג זי בײַ די הענד. דערבײַ האָבען די קאָמוניסטען דרײַ מאָל אויסגערופֿען „ראָטה פֿראָנט". די היטלעריסטען און די איבעריגע דעפּוטאַטען האָבען זיך פֿערהאַלטען רוהיג. נאָך די עפֿנונגס-פֿאָרמאַליטעטען האָט קלאַראַ צעטקין געהאַלטען אַ 2-שעה'דיגע ערעפֿנונגס-רעדע. די רעדע האָט געטראָגען אַ אַנגריף-כאַראַקטער. זי האָט אָנגעגריפֿען די פּאַפּען-רעגירונג, בעצייכענענדיג זי אַלס רעגירונג פֿון קאַפּיטאַל און אויך געטאַדעלט די האַנדלונג פֿון די סאָציאַל-דעמאָקראַטען, וואָס מיט זייער טאָלערירען ברינינג'ס רעגירונג, האָבען זיי מעגליך געמאַכט דאָס קומען „צו דער מאַכט פֿון איצטיגען רעזשים". צום סוף האָט זי שאַרף אַטאַקירט די היטלעריסטען. ענדיגענדיג איהר רעדע, האָט זי מיט גרויס אָנשטרענגונג ערקלערט:

„איך האָף, אַז איך וועל נאָך דערלעבען די שעה, ווען איך וועל קאָנען עפֿענען דעם ערשטען ראַטען-קאָנגרעס און ראַטען-דײַטשלאַנד".

דאַן איז מען צוגעטרעטען צו די וואַהלען פֿון פּרעזידיום. די היטלעריסטען האָבען אָנגענומען די קאַנדידאַטור פֿון געהרינג, די סאָציאַל-דעמאָקראַטען האָבען אַרויסגעשטעלט דעם בויזאַהן פֿריהערדיגען רײַכסטאַג-פּרעזידענט לעבע, די קאָמוניסטען — טאָרגלער'ן. דער צענטרום, דײַטש-נאַציאָנאַלע, בײַערישע פֿאָלקס-פּאַרטיי און דײַטשע פֿאָלקס-פּאַרטיי האָבען קיין אייגענע קאַנדידאַטען נישט אַרויסגעשטעלט, ערקלערענדיג, אַז זיי וועלען שטימען פֿאַר'ן היטלעריסטישען קאַנדידאַט.

אין דער אַבשטימונג איז אַלס פּרעזידענט אויסגעוועהלט געוואָרען דער היטלעריסט געהרינג מיט 367 שטימען. לעבע האָט בעקומען 135 שטימען און דער קאָמוניסט טאָרגלער — 80 שטימען.

דערנאָך האָט מען אַדורכגעפֿיהרט די וואַהל פֿון וויצע-פּרעזידענט. אויפֿ'ן פֿאָרשלאַג פֿון די היטלעריסטען איז אויסגעוועהלט געוואָרען דער צענטרומס-מיטגליעד עסער.

בעת קלאַראַ צעטקין האָט געהאַלטען איהר רעדע, האָבען די היטלעריסטען אָרגאַניזירט פֿאַר'ן בנין פֿון רײַכסטאַג אַ דעמאָנסטראַציע, מאַכענדיג אויסרופֿען: דײַטשלאַנד, וואַכט אויף! זאָל לעבען היטלער!". די פּאָליציי האָט גענוימען פֿונאַנדערטרײַבען דעם עולם, בענוצענדיג זיך מיט געווער. פֿיל היטלעריסטען זענען פֿערוואונדעט געוואָרען.

ס'זענען אַדורכגעפֿיהרט געוואָרען אַרעסטען.

די קאָמוניסטען האָבען געפּרובט צו אָרגאַניזירען אַ געגען-דעמאָנסטראַציע. די פּאָליציי האָט אָבער דערצו נישט דערלאָזט.

שטאַהלהעלם-סטודענטען בײַ הינדענבורגן

רײַכסטאַג-פּרעזידיום וועט אויפֿאָדערן הינדענבורגן נישט פֿונאַנדערצולאָזען דעם רײַכסטאַג

בערלין, 30. אויגוסט. (סב.) בעת דער היינטיגער זיצונג פֿון רײַכסטאַג האָט דער נײַ-געוועהלטער פּרעזידענט געהרינג אַרײַנגעבראַכט אַ פֿאָרשלאַג, וואָס בעפֿולמעכטיגט דעם פּרעזידיום אַרויסצושיקען אַ טעלעגראַמע צו הינדענבורג'ן, אַז ער זאָל אונפֿערזוימט אויפֿנעמען דאָס פּרעזידיום. ווײַטער ערקלערט דער פּרעזידענט וועגען די קלאַנגען, אַז דער רײַכסטאַג זאָל פֿונאַנדערגעלאָזט ווערען, ווײַל ער פֿערמאָגט נישט קיין אַרבייטס-פֿעהיגע מעהרהייט. געהרינג פּראָטעסטירט געגען די דאָזיגע קלאַנגען, אויסדריקענדיג די האָפֿנונג, אַז הינדענבורג וועט אָפּהיטען די רעכט פֿון פּאַרלאַמענט. דאַן גיט דער פּרעזידענט אַ'ן ערקלערונג, אַז דעם טערמין פֿון דער צווייטער זיצונג וועט ער אַליין פֿעסטשטעלען. די קאָמוניסטען פּראָטעסטירען, פֿערלאַנגענדיג, אַז די צווייטע זיצונג זאָל פֿאָרקומען באַלד צומאָרגענס, כּדי צו קאָנען אַרײַנטראָגען אַ פֿאָרשלאַג וועגען אַ אומצוטרויען-וואָטום פֿאַר דער רעגירונג.

מיט די שטימען פֿון די היטלעריסטען און צענטרום ווערט דער פֿאָרשלאַג אָפּגעוואָרפֿען. פֿאַר'ן קאָמוניסטישען פֿאָרשלאַג האָבען אויך געשטימט די סאָציאַל-דעמאָקראַטען.

היטלעריסטען בעשליסען אַנשטענדיג אויפֿצופֿיהרען זיך
ווי עס פּאַסט פֿאַר מענשען וואָס ווילען פֿערנעמען די מאַכט

בערלין. (סב.) די היטלעריסטען האָבען בעשלאָסען זיך צו פֿערהאַלטען פֿולשטענדיג רוהיג בעת די זיצונגען פֿון רײַכסטאַג און נישט צו מאַכען קיין דעמאָנסטראַציעס אַפֿילו בעת דער ערעפֿנונגס-רעדע פֿון דער קאָמוניסטקע קלאַראַ צעטקין.

דערמיט ווילען די היטלעריסטען נישט געבען די געלעגענהייט, אַז דער רײַכסטאַג זאָל פֿונאַנדערגעלאָזט ווערען. די דאָזיגע טאַקטיק שטעהט אין שײַכות מיט דער פֿערשטענדיגונג מיט'ן צענטרום און ווײַזט, אַז אין די נאָהענטסטע טעג וועט צווישען בײדע פּאַרטייען קומען צו אַ פֿולשטענדיגען הסכם בנוגע דעם צוזאַמענשטעל פֿון דער רײַכס-רעגירונג.

קלאַנגען אַז מאַרשאַל פּילסודסקי זאָל ווערען פּרעמיער

וואַרשאַ. (טעלעפֿאָניש) לעצטענס האָבען זיך פֿערשפּרייט פֿערשידענע [illegible] קלאַנגען וועגען די נאָהענטסטע פּלענער פֿון מאַרשאַל פּילסודסקי. לויט איינעם האָט דער מאַרשאַל בדעה זיך אויף שטענדיג צו בעזעצען אין סולעיובעק. אַנדערע ווידער בעהויפּטען, אַז אין די נאָהענטסטע טעג וועט מאַרשאַל פּילסודסקי איבערנעמען די אָנפֿיהרערשאַפֿט פֿון קאַבינעט.

ערקלערונג פֿון דער יודישער פֿאָלקס-פּאַרטיי אין מזרח-גאַליציען

וואַרשאַ. (יטא) די יודישע פֿאָלקס-פּאַרטיי אין מזרח-גאַליציען האָט איבערגעשיקט דער „יטא" די בעשלוסען פֿון איהר עקזעקוטיווע און פּאַרטיי-ראַט וועגען די בעראַטונגען פֿון דער יודישער וועלט-קאָנפֿערענץ אין גענף, אין וועלכע עס ווערט געזאָגט, אַז די פּאַרטיי אָנערקענט די נויטווענדיגקייט פֿון אַן אינטערנאַציאָנאַלען סאָלידאַרען יודישען פֿראָנט געגען אַנטיסעמיטיזם און בעצייהט זיך דערבײַ פּאָזיטיוו צו דער איניציאַטיווע צו רופֿען דעם יודישען וועלט-קאָנגרעס. אָנערקענענדיג דאָס ארץ-ישראל-פּראָבלעם פֿאַר אַ צענטראַלען יסוד פֿון די יודען אויף דער גאַנצער וועלט האַלט די יודישע פֿאָלקס-פּאַרטיי אין מזרח-גאַליציען, אַז דער קאָנגרעס דאַרף זיך אויך פֿערנעמען מיט'ן ארץ-ישראל-פּראָבלעם און דערבײַ ווערט פֿעסטגעשטעלט, אַז [illegible] פֿון וואַרשאַ איז נישט געווען בעפֿולמעכטיגט צו פֿאָדערן אין נאָמען פֿון די יודישע פֿאָלקיסטען צו עלימינירען דאָס ארץ-ישראל-פּראָבלעם פֿון פּראָגראַם פֿון יודישען וועלט-קאָנגרעס.

אין די רעזאָלוציעס ווערט ווײַטער פֿעסטגעשטעלט, אַז די איבערוועגענדע מעהרהייט פֿון די פּאָליטישע פֿון די א. נער. יודישע ווירטשאַפֿטליכע פֿערבאַנדען אַקצעפּטירט נישט די מעטאָדען און פּאָליטישע אַנשויאונגען פֿון די ציוניסטישע פֿיהרער, וועלכע זיי מאָטיווירען צוליב פֿערשידענע מאָטיוועז.

— 8 —

פֿייערליכער קבלת-פּנים פֿון די העלדישע לופֿט-פֿליהער אין וואַרשאַ

וואַרשאַ. (טעלעפֿאָניש) היינט זענען געקומען צו פֿליהען די זיגער פֿון פֿליה-קאָנקורס איבער איראָפּאַ. דער פֿליה-פּלאַץ איז געווען בעלאַגערט פֿון אַ המון פֿון 100.000 מענשען. די רעגירונג האָט רעפּרעזענטירט פּרעמיער-מיניסטער פּרישטאָר און וויצע-קריגס-מיניסטער גען. פֿאַבריצי. ס'זענען געווען דער דיפּלאָמאַטישער קאָרפּוס, פֿיל דעפּוטאַטען, סענאַטאָרען מיט מאַרשאַלק ראַטשקעוויטש, שעף פֿון גענעראַל-שטאַב גען. גונשאָראָווסקי, וואַרשעווער וואָיעוואָדע יאַראָשעוויטש, שטאָט-פּרעזידענט סלאָמינסקי א. א.

די פֿליהערס האָט מען געטראָגען אויף די הענד. וויצע-קריגס-מיניסטער האָט דעם זיגער זשווירקאָ דעקאָרירט מיט אַ גאָלדענעם אויסצייכענונגס-קרייץ.

פּאַפּען און שלײַכער בײַ הינדענבורג'ן

בערלין, (סב.) היינט האָט הינדענבורג אויפֿגענומען קאַנצלער פּאַפּען, מינ. פֿאָן גייל און גען. שלײַכער. דער אָפֿיציעלער קאָמוניקאַט מעלדעט, אַז אויף דער דאָזיגער אוידיענץ איז ענדגילטיג פֿעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז דער רײַכס-פּרעזידענט איז פֿולשטענדיג מסכים מיט'ן פּאָליטישען און ווירטשאַפֿטליכען פּראָגראַם פֿון דער רעגירונג, וואָס איז אין דער מינסטער'דיגער רעדע פֿון קאַנצלער פּאַפּען.

ד"ר סענאַטאָר אין וואַרשאַ

וואַרשאַ. (טעלעפֿאָניש) היינט איז אָנגעקומען ד"ר ווערנער סענאַטאָר, שעף פֿון אימיגראַציע-דעפּאַרטאַמענט בײַ דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע אין ארץ-ישראל.

די זיגער פֿון פֿליה אַרום איראָפּאַ

אין דער מיט דער זיגער פֿון איראָפּאַ-פֿליה, דער פּוילישער פּאָרוטשניק זשווירקאָ. רעכטס דער דײַטשער פֿליהער פּאָס און לינקס דער דײַטש מאָריץ, וואָס האָבען געוואונען דעם צווייטען און דריטען פּריז.

דער יוגענד-פֿערבאַנד „עקיבא" פֿערשפּרייט זײַן טעטיגקייט איבער גאַנץ פּוילען

וואַרשאַ. (יטא) דער צוזאַמענפֿאָהר פֿון דער יודישער סקויטען-אָרגאַניזאַציע „עקיבא", וואָס איז געווען טעטיג אויפֿ'ן שטח פֿון גאַליציען און שלעזיען, האָט בעשלאָסען צו פֿערשפּרייטען זײַן טעטיגקייט איבער גאַנץ פּוילען.

וואַסער-מיהל אַוועק מיט'ן רויך
שאַדען בעטרעפֿט 100.000 זל.

(§) אין דער וואַסער-מיהל אין דאָרף וואָזשנע מלינו (ראַדאָמסקער פּאָוויאַט) האָט אויסגעבראָכען אַ שׂרפֿה. די מיהל מיט די אַרומיגע בנינים און 250 קערן קאָרן איז אַוועק מיט'ן רויך. דער שאַדען בעטרעפֿט 100.000 זל.

נחום אושעראָוויטש שטעקט אַרײַן אַ מעסער אין די פּלייצעס זײַן קוזין משה אושעראָוויטש

די בני אושעראָוויטש (לוטאָמירסקאַ 3) פֿיהרען צווישען זיך אַ כּסדר'דיגע מלחמה צוליב קאָנקורענץ.

פֿערגאַנגענעם שבת האָט משה אושעראָוויטש אָפּגעהאַלטען אַ „זוג", אָבער זײַן קוזין נחום און איהם צושלאָגען צוזאַמען מיט זײַן חברותא.

נחום האָט זיך עס אָבער גענומען גוט צום קאָפּ אַרײַן און נאָר געוואַרט אויף אַ געלעגענהייט זיך צו רעוואַנזשירען.

זעהט אויס, אַז נעכטען אָוונט איז מאָקע געווען די פּאַסענדע צײַט דערויף, ווײַל דערוואַרטענדיג משה'ן אַרומגעהן איז איהם נחום בעפֿאַלען מיט די ווערטער: „איצט וועסט דו אומקומען".

דער בעפֿאַלענער האָט געפּרובט זיך אויסבעהאַלטען אין טויער. ער האָט אָבער באַלד בעקומען אַ מעסער אין די פּלייצעס צווישען די לאָפּאַטקעס. דער אָנפֿאַלער איז אַנטלאָפֿען, איבערלאָזענדיג זײַן פֿײַנד אויפֿ'ן שלאַכט-פֿעלד אין אַ קאַלוזשע בלוט מיט שוואַכע סימנים פֿון לעבען.

אין אַ קוים'ען צושטאַנד האָט איהם די פּאַגאָטאָוויע אָפּגעפֿיהרט אין שפּיטאָל. (ב)

קאָנפֿיסקירט 40 קילאָ געשמוגעלטע זייד
די שמוגלער אַרעסטירט

(§) דער לאָדזשער קאָמיסאַריאַט פֿון דער גרענעץ-פּאָליציי האָט בעקומען אַ פֿערטרויליכע ידיעה, אַז אין גראָסקאָפּ'ס עקספּעדיציע-הויז אויף צעגעלניאַנאַ 31 איז אַרײַנגעשמוגעלט געוואָרען 40 קילאָ זייד פֿון דײַטשלאַנד.

גלײַך אַדורכגעפֿיהרט אַ רעוויזיע בײַ גראָסקאָפּ'ן האָט מען שוין דעם זייד נישט געפֿונען. דער אײַגענטימער און די אָנגעשטעלטע האָבען ערקלערט, אַז זיי האָבען נישט געוואוסט, אַז דער זייד איז געשמוגעלט און אויף דער פֿאָדערונג פֿון די אײַגענטימער האָבען זיי די סחורה איבערגעשיקט אין סטופּנער'ס עקספּעדיציע-הויז קיין וואַרשאַ.

בעת דער רעוויזיע בײַ סטופּנער'ן האָט מען די סחורה געפֿונען און עס איז פֿעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז דער סוחר הייסט אײַזיק פּאַמעראַנצענבלום, די רעכטע האַנד פֿון רײַכען האַמבורגער הויז-בעזיצער יוזעף כּאַלאַ. פּאַמעראַנצענבלום איז אַרעסטירט געוואָרען. דאָס זײַדענס אין ווערט פֿון אײַניגע צעהנדליג טויזענד זל. איז קאָנפֿיסקירט געוואָרען.

לאָדזשער יודען!

געדענקט, אַז דער וועלט בעריהמטער אויבער-קאַנטאָר ר' משה

קוסעוויצקי

זינגט צום לעצטען מאָל אין זומער-סעזאָן היינט, מיטוואָך 8,30 אָוונט אין העלענאָוו.

אַלע פּלעצער צום פּרײַז זל. 1c4

שטרייק אין ווידז. מאַנופֿאַקטור
די דירעקציע אַרויסגערוקט נײַע פֿאָדערונגען

(§) נעכטען זענען בײַם אַרבייטס-אינספּעקטאָר פֿאָרגעקומען קאָנפֿערענצען צו ליקווידירען דעם שטרייק אין „ווידזעווער מאַנופֿאַקטור".

באַלד אין די פֿריהמאָרגען-שעה'ן האָט דער אַרבייטס-אינספּעקטאָר אָפּגעהאַלטען אַ בעראַטונג מיט די שטרייקענדע אַרבייטער. שפּעטער ווידער מיט די פֿאָרשטעהער פֿון „ווידזעוו". די לעצטע האָבען ערקלערט, אַז זיי וועלען ערשט קאָנען געבען אַ'ן ענטפֿער נאָכ'ן בעראַטען זיך מיט דער דירעקציע.

[illegible] 1 האָט דער אַרבייטס-אינספּעקטאָר בעקומען טעלעפֿאָניש מיטגעטיילט, אַז די דירעקציע וועט דערמאָלט ערשט אָנהויבען פֿיהרען אונטערהאַנדלונגען מיט די שטרייקענדע אַרבייטער, ווען די גרופּע שטרייקענדע וועט פֿערלאָזען דעם פֿאַבריקס-שטח.

תּיכּף דערנאָך האָט דער אַרבייטס-אינספּעקטאָר מודיע געווען די פֿאָרשטעהער פֿון די שטרייקענדע אַרבייטער. די לעצטע האָבען צוזאַמענגערופֿען אַ זיצונג אין לאָקאַל פֿון פֿעראיין, כּדי אַרומצורעדען דעם אינהאַלט פֿון ענטפֿער פֿון דער דירעקציע. קיין שום ענדגילטיגע שטעלונג איז אָבער נישט אָנגענומען געוואָרען.

צוליב דעם דויערט דער שטרייק ווײַטער.

צי מעג אַן אַדוואָקאַט נעמען האָנאָראַר על תּנאַי?
צירקולאַר פֿון וואַרשאַווער הויפּט-אַדוואָקאַטען-ראַט

(§) די לאָדזשער אַדוואָקאַטען-קאַמער האָט ערהאַלטען אַ קאָמוניקאַט פֿון וואַרשאַווער הויפּט-אַדוואָקאַטען-ראַט, אין שײַכות מיט דער פֿראַגע, צי מעג אַן אַדוואָקאַט אָפּהענגיג מאַכען די הויך פֿון האָנאָראַר פֿונ'ם אויסגאַנג פֿון פּראָצעס.

דער הויפּט-אַדוואָקאַטען-ראַט שטעהט פּרינציפּיעל אויפֿ'ן שטאַנדפּונקט, אַז בײַ ציוויל-פּראָצעסען מעג דער אַדוואָקאַט פֿעסטשטעלען דעם האָנאָראַר, אָפּהענגיג פֿונ'ם אויסגאַנג פֿון'ם פּראָצעס, ווײַל אַזוי אַרום איז דער קליענט זיכערער, אַז דער אַדוואָקאַט וועט דעם פּראָצעס גוט פֿערטיידיגען. דאַגעגען אָבער בײַ קרימינעלע פּראָצעסען איז דאָס נישט דערלאָזבאַר, מחמת דאָס וועט אַרויסרופֿען פֿיל אונאָנגענעהמליכקייטען.

Dr. med.
BERMAN
ספּעציאַליסט פֿאַר וועגערישע און הויט-קראַנקהייטען,
מענער-שוועכע און סעקסועלע בעראַטונג
צעגעלניאַנאַ 15. טעל. 149-07.
נעמט אָן פֿון 8–11 פֿאַרמ. און 4–8
זונטאָג פֿון 9–1 נאָכמיטאָג.
פֿאַר אונבעמיטעלטע לעטש ניצע-פּרייזען

Dr. med.
N. JELENKIEWICZ
powrócił
Zawadzka 23 tel. 146-75

Dr. med.
J. Goldberg
ספּעציאַל-אַרצט פֿאַר אויגען-קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט
Śródmiejska 20, tel. 186-13
נעמט אָן פֿון 11 ביז 1

DR. MED.
A. Landkof
Choroby wewn. powrócił
mieszka obecnie: Al. 1 Maja 5,
tel. 138-31
przyjmuje od 2—3 i od 7—8

קופּאָן № 43
אויף אומזיסטע יורידישע עצות.
דער בעזיצער פֿונם דאָזיגען קופּאָן קאָן בעקומען אומזיסט יורידישע עצות דורכ'ן יורי-קאָנסול פֿון אונזער רעדאַקציע.
גילטיג היינט מיטוואָך, ד. 31. אויגוסט פֿון 8 אָוונט.

פֿערשרײַבט זיך וואָס גיכער אין דער ארץ-ישראל-עקסקורסיע פֿון „לאָדזשער טאָגעבלאַט"
די צײַט איז קורץ!

לאָדזער טאָגעבלאַט

דער רעדאַקטאָר נעמט-אָן פון 6 ביז 7 אין אָוונד
נישט בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען ווערען נישט צוריקגעשיקט

Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skrz. poczt. 16
טעלעפאָנען: רעדאַקציע 100-57, אַדמיניסטראַציע 100.47

דער הערבסט וועט זיין בעסער, אָבער דער ווינטער וועט זיין אַ שווערער

פון וואַנען וועט די רעגירונג דעקען דעם היי-יעריגען דעפיציט

די פּוילישע פּרעסע פערנעמט זיך בסדר מיט דער ווירטשאַפטליכער לאַגע אין פוילען און צוזאַמענהאַנג מיט די פרעהליכע ווינטלעך, וואָס בלאָזען איצט פון יענער זייט ים. דער „איל. קוריער" שטעלט פעסט, אַז זייט דער צווייטער העלפט פון חודש יולי בעמערקט זיך אַ געוויסע בעסערונג אין פוילען. די שטימונג איז אַ בעסערע. דער אַפּפלוס פון קאַפּיטאַלען פון „באַנק פאָלסקי" האָט זיך אָפּגעשטעלט, די אַקציעס פון „באַנק פאָלסקי" שטייגען. אָבער צי איז די דאָזיגע פערבעסערונג אַ דויערהאַפטע? די צייטונג צווייפעלט דערין.

„אַ פערבעסערטע שטימונג, זאָגט די צייטונג, בעדייט נאָך נישט קיין אויפלעבונג פון דער ווירטשאַפט. בעזונדערס אין פוילען שטעהען מיר פאַר אַ זעהר שווערען ווינטער. די כוואַליע פון לוין-רעדוקציעס האָט זיך ווידער פערשטאַרקט און וועט ברענגען צו אַ ווייטערדיגער איינשרומפּונג פון אינערליכען מאַרק. דער עקספּאָרט ווערט בסדר קלענער און וועט זיך נאָכמעהר פערגרעסערן די אַרבייטסלאָזיגקייט אין דער אינדוסטריע. פון דער צווייטער העלפט פון סעפּטעמבער וועט ווידער זיך אָנהויבען דער באַרג-אַרויף-מאַרש פון דער אַרבייטסלאָזיגקייט. מיר מוזען געדענקען, אַז דאָס איז שוין די פערטע ווינטער פון דער קריזיס-צייט. די ברייטע מאַסען, וואָס זיינען אַרבייטסלאָז, זיינען שוין לחלוטין אויסגעשעפּט. אויך אין דער לאַנדווירטשאַפט האָט זיך די לאַגע כלל נישט געבעסערט. אויפ'ן געלד-מאַרק האָט מען אויך נישט צו ערוואַרטען קיין שום פערבעסערונג אין משך פון ווינטער.

דער דעפיציט פון מלוכה-בודזשעט וועט היי-יאָהר אויסמאַכען בערך 325 מיליאָן זל. אמת, אַז ס'זענען אפילו פאַרהאַן אויסזיכטען צו דעקען דעם דאָזיגען דעפיציט. אָבער דאָך איז די לאַגע אַ גאַנץ ערנסטע. די צייטונג פיהרט אויס: דער הערבסט איז אַ בעסערער, ווי דער זומער, דער ווינטער וועט אָבער זיין אַ שווערער און ערשט אויף פריהלינג זענען פאַרהאַן האָפנונגען אויף אַ בעסערונג.

„גאַז. וואַרש." פערנעמט זיך מיט'ן זעלבען פּלאַן, וואָס ווערט איצט אַרויסגעלאָזט דורך דער רעגירונג.

צו וואָס וועט ווערען אָנגעווענדעט דער דאָזיגער פּלאַן? — פרעגט די צייטונג. צי זאָל דאָס זיין אַ מיטעל צו דעקען דעם דעפיציט?

„ראַבאָטניק" רעכענט אויס, אַז עס וועט זיין היי-יאָהר אַ דעפיציט פון 400 מיליאָן זל. און אפשר נאָך מעהר.

צו דעקען דעם דאָזיגען דעפיציט איז פאַרהאַן קוים הונדערט מיליאָן זל. און וואָס וועט זיין מיט דער רעשט?...

„אויב דעם איצטיגען בודזשעט דראָהט אַ דעפיציט פון 400 מיליאָן זל., מאַ וואָס וועט זיין מיט'ן נייעם בודזשעט, בעזונדערס ווען די הכנסות פאַלען בסדר מיט אַזאַ גיכער טעמפּאָ.

די „גאַז. פּאָלסקאַ" מאַכט אַ סך חשבון פון דער אָטאַוואַער קאָנפערענץ. די צייטונג מיינט, אַז אָטאַוואַ האָט גיכער געבראַכט אַ מאָראַלישען ערפאָלג, ווי פּראַקטישען נוצען. פון פּראַקטישען שטאַנדפּונקט איז אָטאַוואַ גיכער אַ מפּלה, מחמת ענגלאַנד האָט מעהר נאָכגעגעבען די דאָמיניען, ווי די דאָמיניעס ענגלאַנד. אָבער מאָראַליש האָט ענגלאַנד אָפּגעהאַלטען אַ נצחון, בעווייזענדיג, אַז נישט קוקענדיג אויף די גרויסע חלוקי-דעות קאָן ענגלאַנד דאָך אַרויסקומען מיט איהרע דאָמיניעס.

נישט איינגעגעבענע אַטענטאַטען אויף צאַר ניקאָלאַי

דער דעטעקטיוו פון צאַר דערצעהלט ווי אַזוי ער האָט זיין הערשער צאָך מאָל אָפּגעראַטעוועט פון אַ זיכערען טויט

מיט איניגע טעג צוריק איז געשטאָרבען אין ניו-יאָרק אַ געוויסער וולאַדימיר אָרענאָוויטש, וועלכער האָט ביז דעם טראַגישען סוף פון ניקאָלאַי דעם צווייטען, געשפּילט אַ בעדייטענדע ראָל אין רוסישען קייזערליכען הויף.

דער פערשטאָרבענער איז געשטאַנען בראש פון דער פערזענליכער זיכערהייטס-דינסט פון רוסישען צאַר און אַ דאַנק איהם איז דער צאַר געראַטעוועט געוואָרען פון אַ סך אַטענטאַטען, וואָס זיינען געווען צוגעגרייט געגען איהם.

אָרענאָוויטש איז געווען אַ זוהן פון אַ קיעווער אַפּטייקער און נאָר דורך אַ ריינעם צופאַל איז ער אָנגעקומען אין דינסט פון דער געהיים-פּאָליציי. ער האָט דורך אַ צופאַל ענטדעקט אַ מאָרד-פּלאַן אין זיין שטאָט. דאָס האָט בעוואויזען דעם שעף פון דער „אָכראַנקע" אין קיעוו איהם פאַרצונעמען אַן אַמט אין דער געהיים-פּאָליציי. נאָך אַ פּאָר יאָהר דינסט אין דער קיעווער געהיים-פּאָליציי האָט אָרענאָוויטש זיך אַזוי אויסגעצייכנעט, אַז מ'האָט איהם אָנפערטרויט דעם הויכען אַמט פון לייב-דעטעקטיוו פון צאַר.

אין זיינע שריפטען, וועלכע זיינען נאָר וואָס פערעפענטליכט געוואָרען, געפינען מיר אַ ריי זעהר אינטערעסאַנטע, נאָך ביז-איצט אומבעקאַנטע פאַלען פון נישט געלונגענע אַטענטאַטען אויפ'ן צאַר.

איינער אַזאַ אַטענטאַט איז צוגעגרייט געוואָרען אין קייזערליכען שלאָס אויף ליוואַדיאַ, וואָס געפינט זיך אויף דער קרימער האַלבאינזעל נישט ווייט פון יאַלטאַ. די קייזערליכע פאַמיליע פלעגט דאָרט פערברענגען די הערבסט-חדשים.

איינמאָל איז אָרענאָוויטש געפאָהרען קיין יאַלטאַ, כדי זיך אַרומצוזעהן צי ס'דראָהט נישט פון דאָרט עפּעס אַ געפאַהר פאַר דער קייזערליכער פאַמיליע. געהענדיג אין פּאַרק פון ליוואַדיאַ האָט צוגעצויגען זיין אויפמערקזאַמקייט אַ פּאָפּ, וועלכער האָט געשלאָסען קאָנטשאַפט מיט דער דינערשאַפט פון קייזערליכען הויף. דער פּאָפּ האָט זיך ערקלערט אַלס הייסער מאָנאַרכיסט און טרייע אָנהענגער פון דער צאַרישער פאַמיליע. ער האָט נישט אויפגעהערט

(ענדע זעה זייט 6)

ערב די גרויסע שפּינאָזאַ-פייערונגען אין האָלאַנד

ס'ווערט איצט דריי הונדערט יאָהר, ווי ס'איז געבוירען געוואָרען ברוך שפּינאָזאַ. — די הכנות צו די יובל-פייערונגען אין האַאג.

פון **מ. י. נירענבערגער**

אַז מען קוקט זיך צו, וואָסערע הכנות עס ווערען איצט געמאַכט פאַר די פייערונגען פון 300-טען געבורטסטאָג פון'ם גרויסען יודישען פילאָזאָף ברוך שפּינאָזאַ אינ'ם זעלביגען האָלאַנד, וואו סיי קריסטען סיי יודען האָבען איהם אַמאָל אַזוי שטאַרק געוואָרפען, — קומט מען צו דער איבערצייגונג, אַז ברוך שפּינאָזאַ האָט געהערט צו די זעלטענע און מערקווירדיגע מענשליכע געשטאַלטען, וואָס לעבען איז זייער אייגענער תקופה, ווי די אָנזאָגער פון אַ בעסערער צייט, וואָס וועט זיין רייפער אויפצונעהמען זייערע געדאַנקען.

וואָרום, ווי מען זאָל זיך נישט בעציהען צו דער פילאָזאָפישער תורה פון ברוך שפּינאָזאַ, מוז מען דאָך היינט, צוויי הונדערט און עטליכע און פופציג יאָהר נאָך זיין טויט, פאָרט מודה זיין, אַז דער דאָזיגער מענש האָט פערמאָגט אַ געוואַלדיגען אינערליכען כח, אום צו קאָנען געהן זיין אייגענעם וועג געגען דער פיינליכער, דרויסענדיגער סביבה. ער, דער פערשטויסענער שפּינאָזאַ, האָט געפונען זיין לעבענס-גליק אין דער איינזאַמקייט, אַרבייטענדיג אַלס גלז-שלייפער, און איז געווען אויף אַזוי ווייט גלייכגילטיג צו דעם כבוד און געלט פון עולם הזה, אַז ער האָט זיך אפילו אָפּגעזאָגט פון אַ פּראָפעסאָר-פּאָסטען אין היידעלבערגער אוניווערזיטעט.

ברוך שפּינאָזאַ איז געבוירען געוואָרען אינ'ם סאַמע האַרץ פונ'ם דאַמאַלדיגען אַמסטערדאַמער געטאָ, דעם 24-טען נאָוועמבער 1632, אַלס זוהן פון אַן איינגעוואַנדערטען ספרדישען יוד, מיכאל ד'עשפּינאַזאַ, וועלכער איז געווען איינער פון די אָנגעזעהענסטע דאָרטיגע יודען.

ברוך שפּינאָזאַ איז געשטאָרבען זעהר יונג, צו 44 יאָהר, נאָכדעם ווי ער האָט איבערגעלאָזען אַזאַ גרויסע גייסטיגע ירושה.

זינט 1920 עקזיסטירט אַן אינטערנאַציאָנאַלע געזעלשאַפט פון שפּינאָזאַ פאַרשער. די א. ג. „סאָציעטאס שפּינאָזאַנאַ". מיט'ן הויפּט-זיץ אין האאג, די דאָזיגע געזעלשאַפט, צו וועלכער עס געהערען פאַרשטעהער פון העכער צוואַנציג פאַרשטעהער פון העכער צוואַנציג פערשידענע מלוכות, אָרדענט איין אינ'ם חודש סעפּטעמבער אַ ספּעציעלען צוזאַמענפאָהר מיט פערשידענע פייערליכקייטען לכבוד דעם 300-טען געבורטסטאָג פון ברוך שפּינאָזאַ.

די „סאָציעטאס שפּינאָזאַ" האָט זעהר פיעל אויפגעטון פאַר דער פערשפּרייטונג פון שפּינאָזאַ'ס ווערק און פאַר דער אויפהאַלטונג פון די פערשידענע איבערבלייבענישען נאָכ'ן גרויסען פילאָזאָף. א דאַנק דעם, וואָס צו דער געזעלשאַפט געהערען זעהר פיל מיליאָנערען, וועלכע לאָזען זיך פאַר דעם צוועק קאָסטען זעהר פיעל געלד, איז טאַקע די „סאָציעטאס שפּינאָזאַ" בכח אַזוי פיעל אויפצוטאָהן.

דאָס „מוזעאום-שפּינאָזאַ"

איינער פון די וויכטיגסטע אויפטוען פון דער „סאָציעטאס שפּינאָזאַ" איז דאָס, וואָס זי האָט בעצייט דאָס הויז אויף „פּאַווילינסגראַרט" אין האאג, וואו עס האָט די לעצטע יאָהרען פון זיין לעבען פערבראַכט דער גרויסער יודישער פילאָזאָף.

איידער די געזעלשאַפט האָט אָפּגעקויפט דעס דאָזיגע הויז, האָט עס זיך געפונען אין אַ שרעקליכען מצב.

דאָס איז אַ קליינטשיקע שמאָלע הייזקע, מיט דריי פענסטער פון פאַרענט. איידער די געזעלשאַפט האָט עס איבערגענומען, איז אין דער פּאַרטער-דירה געווען אַ געוועלב. אויפ'ן ערשטען שטאָק איז ווידער געווען איינע פון די „בעקאַנטע" האאגער „הייזלעך". אַנטקעגען די צוויי-דאַך שטיבעלעך, אין וועלכע ס'האָט געוואוינט שפּינאָזאַ זייגען געווען זעהר פערענדערט.

אין 1926 האָט די געזעלשאַפט אָנגעהויבען רעסטאַווירען דאָס הויז. די הויפּט-אַרבייט, נאָכ'ן אַרויסזעצען די שכנים, איז בעשטאַנען אין צוריקגעבען שפּינאָזאַ'ס דירה צו איהר אַמאָליגען מצב. נאָכ'ן אַראָפּקראַצען די נייע געמעלדער, האָט מען אַנטדעקט וואונדערשעהנע מאַלערייען, וועלכע דער באַלעבאָס פון הויז און שפּינאָזאַ'ס פריינט האָט דאַן פאַר איהם געמאָלען. דער באַלעבאָס איז געווען דער בעריהמטער האָלענדישער מאָלער, הענריק וואַן-ספּאַיק.

די צוויי שטיבלעך אונטער'ן דאַך, אין וועלכע ס'האָט געוואוינט שפּינאָזאַ, זיינען געווען זעהר קליינטשיקע: די גאַנצע „אויסמעבלירונג" איז בעשטאַנען פון איין טיש, איין שטול, אַ בעט און אַ שאַנק פאַר ביכער.

דאָס דאָזיגע הויז האָט די דערמאָנטע געזעלשאַפט פערוואַנדעלט אין אַ שפּינאָזאַ-מוזעאום, אַ ביבליאָטעק, ווי אויך דירות פאַר געלעהרענטע, וועלכע ווילען דאָרט צייטווייליג בלייבען אַרבייטען אין הויף האָט מען אויפגעשטעלט אַ מאָנומענט נאָך שפּינאָזאַ'ן, אַרומגערינגעלט מיט זיינע בעליבטע בלומען.

אַ חוץ דעם גיט די „סאָציעטאס ספּינאָזאַנאַ" אַרויס אַ יאָהר-בוך, אין וועלכען ס'דרוקען זיך אָפּהאַנדלונגען איבער שפּינאָזאַ אין פערשידענע שפּראַכען און אַ שפּינאָזאַ-ביבליאָגראַפיע פון געקליבענע ווערק איבער דעם גרויסען פילאָזאָף.

די „סאָציעטאס ספּינאָזאַנאַ" האָט שוין איינמאָל איינגעאָרדענט ספּינאָזאַ-פייערונגען, נעמליך אינ'ם יאָהר 1927, ביים 250-טען יאָהרצייט נאָך זיין טויט. יענע פייערונגען זיינען אָבער אַרויסגעקומען נישט זעהר אימפּאַזאַנט צוליב דעם, וואָס די פעראינטערעסירונג איז דאַן געווען אַ קנאַפּע.

די איצטיגע פייערונגען האָבען אָבער אַרויסגערופען אַ פיל גרעסערע פעראינטערעסירונג: הונדערטער געלעהרטע וועלען קומען צום צוזאַמענפאָהר, וועלכער הויבט זיך אָן דעם 5-טען סעפּטעמבער אין האאג.

אויך די האָלענדישע רעגירונג ווייזט איצט אַרויס אַ גרויסע פעראינטערעסירונג צו די פאָרשטעהענדע ספּינאָזאַ-פייערונגען. פיל צייטונגען און זשורנאַלען ווידמען זעהר פיל פּלאַץ די אָפּהאַנדלונגען איבער שפּינאָזאַ; עס ווערען אפילו געדריקט נייע ביכער וועגען גרויסען יודישען פילאָזאָף.

דער ספּינאָזיסטען-צוזאַמענפאָהר וועט פאָרקומען אינ'ם האאגער פּאַרלאַמענט-בנין. אין זעלבען הויז, וואו זיינע „אַפּיקורסישע" און „אַנטי-מלוכה'שע" ווערקען אַמאָל געלייגט געוואָרען אין חרם אַריין...

דערווייל קומען אָן מעלדונגען פון דעלעגאַטען פון אַלע אומות העולם: עס פעהלען אָבער זעהר פיל יודישע געלעהרנטע. עס איז פאַרהאַן אַ השערה, אַז אויף דער דאָזיגער „יודישער שמחה" וועט די יודישע בעטייליגונג זיין די שוואַכסטע.

אַלס דייטשער באָטשאַפטער אין לאָנדאָן זאָל נאָמינירט ווערען דער ביז איצטיגער ליטער פון דער פּערסאָנאַל-אָפּטיילונג אין דייטשען איסערן-מיניסטעריום קעסטער.

בעריהמטער פראַנצויזישער שריפטשטעלער גיט פּראַקטישע עצה, ווי אַזוי צו זיין גליקליך

טראַכטען ווייניגער וועגען דער פערגאַנגענהייט און אינטערעסירען זיך מעהר מיט דער צוקונפט און אַרבייטען פאַר איהר

אַזוי ווי מיר לעבען איצט אין אַ שווערער צייט, ווען אַ סך מענשען פיהלען זיך נישט בעזונדערס גליקליך, איז כדאי צוצוהערען זיך צו די עצות פונ'ם גרויסען פראַנצויזישען שריפטשטעלער אַנדרעי מאַרואַ, ווען אפילו מאַנכע פון אונז מעגען זיך האָבען ספקות צי ער האָט טאַקע געפינען דעם וועג, וואָס פיהרט צום מענשליכען גליק.

„דאָס ערשטע מיטעל, ווי צו זיין גליקליך, זאָגט מאַרואַ, איז אויסצומיידען טראַכטען צופיל וועגען דער פערגאַנגענהייט. ווען איינער טראַכט צופיל וועגען זיך, דערוועקען זיך ביי איהם טרויעריגע ערינערונגען, פערדרוסען און קשיות. די קונסט, איבערהויפּט דאָס טעאַטער, די נאָוועלען און מוזיק, זיינען אויסגעטראַכט געוואָרען, ווי דער פילאָזאָף אַליין האָט ערקלערט, בלויז צוליב איין צוועק און דאָס איז, אַז דער מענש זאָל זיך קאָנען פערגעסען. נאָך בעסער געזאָגט, אַז דער מענש זאָל נישט פיהרען קיין שמועסען מיט זיך אַליין.

איך מיין דערמיט נישט צו זאָגען, אַז אַ מענש דאַרף זיך נישט פערטראַכטען. דער פאַקט איז, אַז יעדער וויכטיגער בעשלוס איז אַ רעזולטאַט פון טראַכטען פריהער, פון אויסאַרבייטען פּלענער. וואָס איך מיין, אָבער, איז אַז מען דאַרף זיך נישט אָפּקווקזעצען און גריבלען צופיל און קלאָגען אויף דער פערגאַנגענהייט און בעוויינען די פערלוסטען פון אַמאָל.

אַן ענגליש גלייכווערטעל זאָגט: „וויין נישט אויף פערגאָסענע מילך". יעדער פון אונז האָט אין זיין פאַמיליע מענשען, וואָס וואָלטען געוואָלט, אַז אַנדערע זאָלען מיט זיי מיטליידען און טיילען די אומגליקען, וואָס מיט זיי טרעפט. אָפטמאָל זיינען דאָס אומגליקען וואָס מען שטעלט זיך פאַר בלויז אין דער פאַנטאַזיע. און אָט דער סאָרט מענשען האָבען אַ שלעכטע ווירקונג אויף זייערע אַרומיגע. זיי פערגיפטען פשוט יענעמ'ס לעבען.

אויב איינער וויל אַנטלויפען פון זיך אַליין זיינען פערהאַן פערשידענע וועגן, ווי אַזוי צו דערגרייכען עס. איינס פון די בעסטע מיטלען איז אַרבייט. יעדער לעדיגגעהער איז שטענדיג אַ קאַנדידאַט פאַר אומגליק. ווען איינער ליידט פון שלאָפלאָזיגקייט, פיהלט ער זיך אומגליקליך און ער קאָן גאָרנישט טון צו אַנטלויפען פון זיינע אייגענע געדאַנקען. בייראָן, וועלכער איז געווען זעהר אַן אומגליקליכער מענש אין דער נאַטור, האָט געפינען זיין גליק אין גריכענלאַנד אין דער צייט, ווען ער האָט זיך בעטייליגט אין דעם קריג פאַר אומאָפּהענגיגקייט. בייראָן האָט זיכער נישט געפונען קיין פערגעניגען אין מלחמה ער האָט אויך מן הסתם אַ שעהן ביסל געליטען. די מלחמה האָט איהם אָבער געגעבען אַ געלעגענהייט צו פערגעסען זיך.

איך האָב קיינמאָל נישט געזעהן אין מיין גאַנצען לעבען, אַז אַ מאַן, וואָס איז בעשעפטיגט, זאָל זיך פיהלען אומגליקליך. פונקט ווי אַ קינד, וואָס איז פערנומען מיט זיינע שפּילערייען, אַזוי איז דער מענש וואָס איז פערנומען מיט אַרבייט האָט נישט קיין צייט צו דענקען.

מאַרואַ האָט נאָך אַן עצה, ווי אַ מענש קאָן פערגעסען אָן זיינע צרות און פיהלען זיך גליקליך. ער זאָגט:

„אויב דו קאָנסט נישט דערגרייכען קיין גרעסערע גליקען איז שטעל זיך צופרידען מיט די קלענערע, ווי למשל: בעאַרבייט דיין גאָרטען, גיב זיך אָפּ מיט זאַמלען ביכער, מאַנוסקריפּטען, מאַרקעס. לערן זיך שפּילען אויף אַ מוזיקאַלישען אינסטרומענט. לערן אַ פרעמדע שפּראַך. אויב דו קאָנסט נישט טון עפּעס אַליין, געפין אַן אויסוועג אין טעאַטער, אין קינאָ, אין לייענען אַן אינטערעסאַנט בוך. די אַלטע רוימער פלעגען פאָדערן: „ברויט און צירק". מען האָט צו זיי טענות דערפאַר, אָבער פאַרוואָס? זיי האָבען דאָך נאָך אַלעמען געהאַט רעכט. דאָס שפּילען און פערווילען זיך איז פאַר זייער נשמה געווען פונקט אַזוי וויכטיג, ווי ברויט איז וויכטיג פאַר דעם קערפּער. אין דער היינטיגער צייט שפּילען די קינאָ'ס אַ גרויסע ראָל. יעדע נאַכט קאָן מען אין דעם קלענסטען פּלאַץ פון יעדען לאַנד געפינען אַ קינאָ, וואו מען קאָן אַריינגעהן און פערגעסען זיך".

אַ מענש קאָן געפינען גליק אין אַרבייט. ער דערמאָנט דערביי די ווערטער פון ענגלישען פילאָזאָף און ראַדיקאַל בערטראַנד ראַסעל, וועלכער האָט געזאָגט: „ווען איך רעד מיט מיינע פריינט, קום איך כמעט שטענדיג צו דער איבערצייגונג אַז מען קאָן היינטיגע צייטען נישט געפינען קיין גליק אויף דער וועלט. ווען איך רעד אָבער מיט מיין גערטנער, זעה איך איין, אַז דאָס איז אַ פאַלשער געדאַנק". בערטראַנד ראַסעל'ס גערטנער איז נישט אומגליקליך, ווייל ער אַרבייט. ער פיהרט אָן שטענדיג אַ מלחמה געגען די שונאים וואָס ווילען צושטערען זיין גאָרטען, ווי די האָזען און אַנדערע חיות. און אָט דאָס פערשאַפט איהם גליק.

בערטראַנד ראַסעל דערצעהלט אויך, אַז איינער פון די גליקליכסטע מענשען, וואָס איהם איז אויסגעקומען צו בעגעגנען, איז געווען אַן אַרבייטער, וואָס האָט געמאַכט אַ לעבען פון גרובען ברונעמ'ס.

אַן אַנדער עצה פון מאַרואַ'ן ווי צו זיין גליקליך איז, אַז מען זאָל נישט פאָרשטעלען זיך קיין אומגליקען און נישט טראַכטען וועגען דעם. אַז מעגליך עס וועט עפּעס געשעהן, עס וועט פאָרקומען אַ קאַטאַסטראָפע.

יעדער איינער דאַרף, נאַטירליך, טראַכטען וועגען דער צוקונפט און פערזאָרגען זיך אַזוי לאַנג, ווי ער קאָן עפּעס טון. אַן אַרכיטעקט דאַרף טראַכטען וועגען דער צוקונפט פון הויז, וואָס ער קלויבט זיך בויען. אַן אַרבייטער דאַרף זיך פערזאָרגען אויף דער צייט, ווען ער וועט ווערען אַלט און נישט קענען מעהר אַרבייטען. נאָכדעם, אָבער, ווי איינער טוט עס דאַרף ער בעטראַכטען רוהיג דאָס לעבען און הנאה האָבען אַזוי לאַנג ווי עס לאָזט זיך.

אָט דאָס זיינען אומגעפעהר די עצות, וואָס דער גרויסער פראַנצויזישער שריפטשטעלער גיט, ווי צו זיין גליקליך. דאָס מיינט נישט, אַז דאָס, וואָס מאַרואַ דערצעהלט איז ניי און אַז ער האָט פאַר אונז ענטדעקט נייע וועלטען. ער האָט, אָבער, אַרויסגעזאָגט עטליכע אמת'ן, וועלכע עס איז כדאי צו דערמאָנען.

ענגלישע דעלעגאַציע צוריק פון אָטאַוואַ

[illegible]

פּרעזעס אדוו. זונדעלעוויטש וועגען דער יודישער וועלט-קאָנפערענץ אין גענף

וואַרשא. (יטא) אויף דער פראַגע פאַרוואָס די נישט-ציוניסטישע דעלעגאַטען פון פוילען צו דער גענפער קאָנפערענץ זיינען נישט אַריין אין דער עקזעקוטיווע, האָט דער פּרעזעס פון צענטראַלען קליינהענדלער-פערבאַנד אַדוו. ב. ז. זונדעלעוויטש ערקלערט:

די גרופּע פון 11, וועלכע איז בעשטאַנען פון די פאָרשטעהער פון 4 צענטראַלע ווירטשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס, פון די 4 גרעסטע יודישע קהלות: וואַרשא, לאָדז, קראָקא און לעמבערג, פון פאָרשטעהער פון דער יודישער פאָלקספּאַרטיי און פון די יודישע קאָאָפּעראַטיווע געזעלשאַפטען האָט זיך אָרגאַניזירט אויפ'ן פאָלגענדען אופן: 1) די גרופּע רעפּרעזענטירט די נישט-ציוניסטישע עלעמענטען פון נאַציאָנאַלען יודענטום אין פוילען, 2) די גרופּע שטעהט אויפ'ן שטאַנדפּונקט פון צונויפרופען דעם אַלוועלטליכען יודישען קאָנגרעס וועלכער דאַרף אַרומנעמען אַלע אָהן אויסנאַהם אויפגאַבען פון יודישען לעבען. 3) די ענינים, וועלכע זיינען נוגע דער אינערליכער פּאָליטיק פון די יודען אין גלות, איבערהויפּט די פּאַרטיי-ענינים, דאַרפען אויסגעשלאָסען ווערען פון דער דיסקוסיע אויף דער קאָנפערענץ.

טראָץ די בולט'ע פּאָסטולאַטען פון דער דעקלאַראַציע און נישט געקוקט דערויף, וואָס פאָרשטעהער פון אַנדערע דעלעגאַציעס (דייטשלאַנד, רומעניען) זיינען אויך געשטאַנען אויפ'ן זעלבען שטאַנדפּונקט — האָט דער פאָרשטעהער פון דער גאַליציאַנער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע ה' שמאַראַק אַרויסגעזאָגט אין זיין רעדע פערשידענע שטרייט-פראַגען פון דער יודישער אינערליכער פּאָליטיק.

די שטעלונג פון דער גרופּע פון 11 — וועגען אויסשליסען די פּאַרטיי-פראַגען פון דער דיסקוסיע איז אַ נטערנע- פון אַנדערע דעלעגאַציעס. דאָך האָט זיך אין דער פּאָליטישער קאָמיסיע נישט געשאַפען קיין לאַגע, וועלכע וואָלט געקאָנט קאָמפּליצירען די פּרינציפּיעלע אויפגאַבען פון רופען דעם אַלוועלטליכען יודישען קאָנגרעס. אַלע קאָמפּליקאַציעס זיינען ענטשטאַנען אויף דער קאָנגרעס-קאָמיסיע.

נישט זייענדיג ווייטער אומשטאַנד צו טראָגען די אחריות פאַר'ן אָרגאַניזירען דעם צוקונפטיגען קאָנגרעס האָט די גרופּע פון 11 צוריקגעצויגען איהר פאָרשטעהער פון דער עקזעקוטיווע, דאַגעגען האָט זי אָפען דעקלאַרירט, אַז זי האַלט ווייטער אונטער די אידעע פון צונויפרופען דעם אַלוועלטליכען יודישען קאָנגרעס אַלס הויפּט-פּאָסטולאַט פון דער יודישער טרויעריגער ווירקליכקייט און אין די אַרבייטען פון דאָזיגען קאָנגרעס וועלען די גרופּען און ריכטונגען, וואָס זיי רעפּרעזענטירען נעמען דעם אַקטיווי-

לאדז 31. אויגוסט 1932
מיטוואך, כ"ט אב תרצ"ב, פ' שופטים

טאג-כראניק

1909 ווערט בעפרייט פון מיליטער

(§) ווי מ'אינפארמירט אונז פון ד.א.ק. וועט דער יאהרגאנג 1909 בעפרייט ווערען פון מיליטער דעם 9. און 10. סעפטעמבער.

קאנפיסקירט

(§) געכטען איז די דייטשע „לאדזשער פאלקסצייטונג" קאנפיסקירט געווארען פאר אן ארטיקעל א.ג. „פאר א גרויסער ענדערונג אין פוילישען גערולטס-וועזען".

רעגירונג פאר פערקלענערן דירה-געלד

פערברייטערטע אקציע פון די לאקאטארען-פעראיינען. — וואס האט מען געענטפערט דער לאדזשער דעלעגאציע אין ווארשא

(§) ווי אונזערע לעזער איז בעקאנט, האט דער לאדזשער לאקאטארען-פעראיין לעצטענס געשיקט א דעלעגאציע קיין ווארשא, כדי זיך צו בעמיהען בײ דער רעגירונג, אז דאס דירה-געלד זאל פערקלענערט ווערען.

אין שייכות דערמיט איז געווען פאר געקומען אן אלגעמיינע פערזאמלונג אין הויגען לאקאטארען-פעראיין, אויף וועלכער עס איז אפגעגעבען געווארען א בעריכט וועגען די אונטערהאנדלונגען אין ווארשוי. לויט'ן דאזיגען בעריכט זענען פאלגענדע ידיעות: די קלאגען, אז די רעגירונג זאל פלומר'שט זיין געגען פערקלענערן דאס דירה-געלד, די דאזיגע ידיעה פערשפרייטען די הויז-בעזיצער-פעראיינען, וואס זענען פעראינטערעסירט אין אזא לעזונג פון דער פראגע. פעקטהערט, מען האט דער לאדזשער דעלעגאציע פערזיכערט אין ווארשא, אז אויף איינער פון די נאחנסטע זיצונגען פון מוניציפאלראט וועט די פראגע בעטראכט ווערען. די רעגירונג זאל האבען בדעה צו פערקלענערן דאס דירה-געלד אויף 40 פראצ., ד.ה. אויף אזוי פיל, אויף וויפיל די פערדינסטען האבען אין די לעצטע 4 יאהר זיך פערקלענערט.

די לאדזשער דעלעגאציע האט זיך פערשטענדיגט אויך מיט'ן ווארשאיער לאקאטארען-פעראיין און עס ווערט גערופען אויפ'ן 4. סעפטעמבער א צוזאמענפאהר פון אלע לאקאטארען-פעראיינען אין לאנד.

אויסער דעם ווערט געפלאנט א צווייטער גרויסער צוזאמענפאהר אויף דער צייט, ווען דער סיים וועט געעפענט ווערען, כדי צו דעמאנסטרירען די פאדערונג פון די בריטע לאקאטארען-קרייזען צו פערקלענערן דאס דירה-געלד אויף אזויפיל, אויף וויפיל עס האבען זיך פערקלענערט די פארדינסטען. די רעזאלוציע פון דאזיגען צוזאמענפאהר וועט איבערגעשיקט ווערען אין סיים, צו דער רעגירונג און בעזונדער צו די פערשידענע אינטערעסירטע מיניסטעריומס.

ווי עס איז איצט צוגעדרונגען פון רע־טערען בעריכט נעמט ארום די אקציע צו פערקלענערן דאס דירה-געלד נישט נאר די ארבייטער-קרייזען, נאר אויך דאס האנדלסווערק, דאס סוחר'שע און קליינע אינדוסטריע.

כדי צו אויסקלערען די הויז-בעזיצער-פעראיינען, זיי זאלען נישט דארפען אפגעבען פראטעסטען, פאדערען די לאקאטארען-פעראיינען אויך צו פערקלענערן די שטייערען פון אונבעוועגליכע גוטער, הגם דאס מוז אויטאמאטיש געשעהען, ווייבאלד דאס דירה-געלד וועט ווערען פערקלענערט.

צום סוף איז בעשלאסען געווארען ווייטער צו קלייבען אונטערשריפטען אויפ'ן פראטעסט-מעמאריאל צו דער רעגירונג, כדי דערמיט צו בעווייזען, אז די גאנצע געזעלשאפט איז פאר דער פערקלענערונג פון דירה-געלד.

==§==

נייע-ריזשורען אין די אפטייקען

היינט בײנאכט דוזשורירען פאלגענדע אפטייקען: י. קאפראווסקי (נאוואמיעיסקא 15), ס. טראיקאווסקא (בושעווינער 56), מ. ראזענבלום (שרודמיעיסקא 21), מ. בארטאשעווסקי (פעטריקאווער 95), י. קליופטא (קאנטנא 54), ל. משונסקי (ראקיטשינער 53).

געגען די נייע שטייער-גזירות

צוזאמענפאהר פון האנדעלס-קאמערן פאדערט דערוויל ניט איינפיהרען קיין האנדעלס-ביכער

(אג) עהערנעכטען איז אין ווארשא פארגעקומען דער צוזאמענפאהר פון די האנדעלס-קאמערן אין פוילען, וואס האט זיך אינטערעסירט מיט דער שטעלונג פון דער לאדזשער האנדעלס-קאמער אין די אנגעווענדעטע פראגען פאר'ן יודישען סוחר'ים, ווי וועגען פיהרען האנדעלס-ביכער, שטייער-עקזעקוציעס אין שבת און יום-טוב און דורכפיהרען רעוויזיעס.

דער צוזאמענפאהר האט בעשלאסען זיך צו ווענדען צו דער רעגירונג מיט דער פאדערונג, אז דאס איינפיהרען האנדעלס-ביכער זאל לעת-עתה אפגעלייגט ווערען ביז צום ערשטען פון נייעם איינהייטליכען האנדעלס-קאדעקס. וואס שייך פערזענליכע רעוויזיעס זאלען זיי ערלויבט ווערען נאר אין אויסנאהמס-פאלען און דאס אויפ'ן סמך פון א ספעציעלער ערלויבניש פון געריכט.

אין דער פראגע וועגען נאוועליזירען די שטראף-פארשריפטען וועגען פערהינטען פון אופארלאשטשען, האט דער צוזאמענפאהר אויך אנגענומען דעם פראיעקט פון דער לאדזשער האנדעלס-קאמער.

עס איז אויך בעטראכט געווארען די פראגע וועגען איינפיהרען א דיטשאלט-שטייער פון אומזאץ פאר דער טעקסטיל-אינדוסטריע און דער פראיעקט פון דער לאדזשער האנדעלס-קאמער דארף נאך אפראבירט ווערען אויף א צוזאמענפאהר פון די טעקסטיל-פאבריקאנטען.

נאנץ לאדז קומט היינט, מיטוואך 8.30 אווענד אין „העלענאוו" הערן דעם בעריהמטען אייבער-קאנטאר
ר' משה קוסעוויצקי
אלע פלעצער צום פרייז זל. 1.04

אקושער-דאקטאר — א אפעריסט

ווערט געזוכט דורך פאליציי

(§) אין שטעטעל פארענטשנא איז די טעג ענטדעקט געווארען אן אפערע, וועלכע עס איז בעגאנגען ד"ר בוטערסקי. עס איז נעמליך פעסטגעשטעלט געווארען, אז דער ד"ר בוטערסקי, וועלכער האט געהאט א גרויסע פראקטיק אלס אקושער-דאקטאר, האט געמאכט אוונגע גרויסע הלוואות בײ פערשידענע מענשען און צום סוף עוקר געווען.

ווי די אויספארשונג האט בעוויזען, הייסט דער דאקטאר גישט בוטערסקי, נאר מושינסקי. ער איז נעמליך דער זעלבער אפערע בעגאנגען און וולוין. נאכדעם איז ער ענטלאפען קיין דייטשלאנד און צוריקקומענדיג האט ער זיך בעזעצט אין פאיענטשנא.

איצט זוכט די פאליציי ארום דעם דאקטאר-אפעריסט.

אלקאהאל-קאנצעסיאנערן

אונצופרידען מיט'ן געזעץ וועגען שפריט-מאנאפאל

די טעג איז אין דער צענטראלע פון סוחרים-פעראיין אין ווארשא פארגעקומען א דיסקוסיע-פערזאמלונג פון די אלקאהאל-סוחרים אין רעסטאראטארען, אין שייכות מיט דער נייער פעראָרדנונג פון מיניסטער פרעזידענט וועגען שפריט-מאנאפאל.

די רעדנער האבען אנגעוויזען אויף די ענדערונגען, וואס דאס נייע געזעץ פיהרט איין, אנטוויקלענדיג די געוועלבער פאר'ן פערקויף אויפ'ן גלעזעל אויף 3 קאטעגאריעס פון אקציז-אפצאהל.

די רעדנער האבען ווייטער אנגעוויזען, אז דאס געזעץ בעפרידיגט ווייט נישט די סוחרים, מחמת עס קאן אזוי פאלש אויסגעטייטשט ווערען, אז די סוחרים זאלען דערפון שטארק ליידען.

—§—

די גאנצע ציוויליזירטע וועלט פייערט איצט דעם 300-טען געבורטסטאג (1932–1632) פון פילאזאף ברוך שפינאזא

זאל פילהארמאניע

היינט מיטוואך, דעם 31 אויגוסט 9 אווענד

עפענטליכער משפט

איבער'ן חרם אויף ברוך שפינאזא

הויפט-בעשולדיגער: לעא פינקעלשטיין, הויפטפארטיידיגער: רעד. ש. י. סטופניצקי, אלס עקספערטען טרעטען ארויס: רעד י. העפטמאן און ד. ב. מאלקין, א חוץ די ריכטער, עקספערטען און זאכקענער, וועלכע קומען ספעציעל פון ווארשא, וועלען זיך אין משפט אויך בעטייליגען אלס עדות פון ביידע צדדים א רייהע בעקאנטע פערזענליכקייטען פון לאדז ווי אויך א פארשטעהער פון דער ארטאדאקסיע. נאך די אדורכגעפיהרטע עקספערטיזען וועלען פארקומען די רעפליקעס פון די הויפט-בעשולדיגער און די הויפט-פערטיידיגער. צווישען אנדערע וועט דאס געריכט בעהאנדלען פאלגענדע טעזען: 1) די אמסטערדאמער יודישע קהלה — אוריאל אקאסטא און ברוך שפינאזא, 2) ר' שאול מארטיירא און מנשה בן ישראל, 3) פילאזאפיע און פרייע דענקערײ, 4) דאס פראבלעם פון טאלעראנץ, 5) דענקער און פאלשע משיחים, 6) שפינאזא צווישען יודען און קריסטען, 7) רעליגיע און מלוכה, 8) חרם אלס פערהיטונגס-מיטעל, 9) צי פערשטייט אונז די וועלט?

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע

פאר 840 זל. רייזע קיין ארץ-ישראל אהין און צוריק

דער פראגראם און מאשרוט פון דער רייזע

דאס פראגראם פון דער „לאדזשער טאגעבלאט" עקסקורסיע איז פאלגענדער:

14-טער סעפטעמבער:
4.20 נאכמיטאג — אפפאהר פון לאדז.
6.20 — אווענד-ברויט און רעסטאראן-וואגאן.

15-טער סעפטעמבער:
6.40 פריה — אנקום קיין ווין.
7 פריה — פריהשטיק אויפ'ן באהן-הויף.
7.40 — אפפאהר פון ווין.
1.15 — מיטאג אין רעסטאראן-וואגאן
4.40 — אנקום קיין טארוויז.
5.25 — אפפאהר.
10.35 — אנקום קיין ווענעדיג.
10.40 — אווענד-ברויט אויפ'ן באהן-הויף אין ווענעדיג.
11.17 — אפפאהר פון ווענעדיג.

16-טער סעפטעמבער:
9.40 — אנקום קיין רוים.
10 — פריהשטיק אויפ'ן באהן-הויף.
12.25 — אפפאהר פון רוים.
3.40 — אנקום קיין נעאפאל.
4 — מיטאג אין נעאפאל.

17-טער סעפטעמבער:
פערוויילט די עקסקורסיע אין נעאפאל.
7 אווענד — אפפאהר מיט דער שיף.
8 אווענד — אווענד-ברויט אויפ'ן שיף.

18-טער סעפטעמבער:
א גאנצען טאג אויפ'ן ים.

19-טער סעפטעמבער:
8 — אנקום קיין פירעאוס.
9 פריה — בעזוך אין אטען
3 א זייגער — מיטאג אויפ'ן שיף.
7 אווענד — אפפאהר פון דער שיף.
8 אווענד — אווענדברויט אויפ'ן שיף.

20-טער סעפטעמבער:
א גאנצער טאג אויפ'ן ים.

21-טער סעפטעמבער:
7 פריה — אנקום קיין חיפה.
פון דער רייזע מיט דער באהן קיין תל-אביב.

19-טער אקטאבער;
7 אווענד — אפפאהר פון חיפה.

20-טער אקטאבער:
9 פריה — אנקום קיין לארנאקא, פריהשטיק.
12 — אפפאהר.
1 — מיטאג.
8 אווענד — אווענדברויט.

דעם 21. און 22. אקטאבער: אויפ'ן ים.

23-טער אקטאבער:
6 פריה — אנקום קיין ברינדיזי.
7 — אפפאהר פון ברינדיזי,
8 — פריהשטיק.
1 — מיטאג.
8 אוו. — אווענד-ברויט.

24-טער אקטאבער:
8 — פריהשטיק.
11 — אנקום קיין טריעסט.
3 — מיטאג אין טריעסט.
5.28 אפפאהר פון טריעסט.
8 אוו. — אווענד-ברויט אין רעסטאראן-וואגאן.
10.35 — אנקום קיין טארוויז.
11.10 — אפפאהר פון טארוויז.

25-טער אקטאבער:
8 פריה — אנקום קיין ווין. פריהשטיק אויפ'ן באהנהויף.
8.25 אפפאהר פון ווין.
1 — מיטאג אין רעסטאראן-וואגאן.
8 אוו. — אווענד-ברויט אין רעסטאראן-וואגאן.
11.18 אוו. — אנקום קיין לאדז.

די צייט אויף דורכצופיהרען אלע רייזע-פארמאליטעטען איז שוין קורץ. מארגען איז שוין דער לעצטער טערמין פון איינשרייבונגען אין דער א"י עקסקורסיע פון „לאדזשער טאגעבלאט" וועלכע איז אנערקענט אלס די בעסטע, בעקוועמסטע און ביליגסטע.

געפרובט פערגוואלטיגען א מיידעל אויף א פערוויילונג

דער אויסוואורף איז ארעסטירט געווארען

(§) אויף לאנטשנא 33 איז נעכטען פארגעקומען א פערווייונג, און ווי בײ אלע פערווייונגען האט אויך נישט געפעהלט קיין שפרים. און ווען ווען דער עולם איז שוין געווען גוט אונטער'ן גלעזעל, האט זיך דער 40-יעהריגער סטעפאן לוטשקאווסקי גענומען צו דער 18-יעהריגע העגרינקא קימאשעוויטש און זי געפרובט פערגוואלטיגען.

אויף די געשרייען פון דער בעפאלענער איז אנגעקומען פאליציי, וועלכע האט דעם הבהה-מאן אפגעפיהרט און ארעסט. מיט דער ווייטערער אויספארשונג פערנעמט זיך דער אויספארשונגס-ריכטער.

נוצט אויס די געלעגענהייט
און קומט היינט, מיטוואך 8.30 אוו. אין הלענאוו הערען דאס לעצטע מאל אין היינטיגע זומער-סעזאן דעם וועלט-בעריהמטען אייבער-קאנטאר
ר' משה
קוסעוויצקי
אלע פלעצער צום פרייז זל. 1.04

ווי אזוי כ'האב ארעסטירט צאר ניקאלאי דעם צווייטען

14) סענסאציאנעלע שילדערונג, איבערגעגעבען פון א רעוואלוציאנערען שטאב-אפיציר

וואלט באמת געקומען אהערצו עמיצער פון די פראפעסאקעס דארט, פון טאווארישטשען פאלאץ, וואלט נאך געווען דער פערדרוס נישט אזוי גרויס, אבער איהר! און נאך אין אזעלכע בגדים אין אזא הולך?...

איך האב נישט ווילענדיג א קוק געטון אין איינעם פון די שפיגלען און האב בעמערקט, אז איך זעה, ווירקליך אויס, ווי א הברה-מאן פון טשעקא ראזינס טיפען. אט האב איך זיך שוין דעם צעהנטען טאג נישט אויסגעטון, שלאף אלץ אין די זאכען.

און אט בין איך אזוי געשטאנען ... דער צארישער סוויטע אין ... פעלצעל, נישט קיין ראזירט, מיט צוגעקלעפטע שטרויעלעך צום פעלצעל. אין א פאפאכע, פון וועלכער ס'האבען זיך דורכגעריסען פאטליכעס, צעווארפענע צעקאלטענע האר...

איך בין אזוי געבליבען שטעהן מיט דעם ארויסגעשטעקטען ברוינינג פון ביין לעדער טאש און איך האב דערזעהן, אז דער סוויט-גענעראל, פירשט דאלגארוקי, לאזט נישט אראפ די אויגען פון ארויסגעשטארטשעטען ברוינינג.

אבער האט אט ערגעץ דערבײ גאר נאהענט א מאדנער סקריפ געטון א טיר. גראף בענקענדארף איז שטום געבליבען און האט מיט ציטערדיגע הענט גענומען אויסגלעטען זיינע גרויע באקען-בערד. די אפיצירען האבען זיך אויסגעצויגען אין פראנט, ארויפציהענדיג האסטיג די הענטשקעס. עס האבען זיך דערהערט שנעלע טריט, עטוואס קלינגענדיג מיט די שפארען. דער צאר ניקאלאי האט זיך דערנעהנטערט.

ער איז געווען אנגעטון אין א זומער-בלוזע פון כאקי-פארב, אין א פארמע פון לייב-הוזארען פון דער גווארדיע, אהן א היטעל.

ער האט, פונקט ווי תמיד געצוקט מיט אן אקסעל און געריבען איין האנט אהן דער צווייטער, ווי ער וואלט זיך געוואשען די הענט. ער איז ציגעגאנגען ביז'ן עק פון קארידאר, האט זיך אפגעשטעלט אויפ'ן קרייץ-וועג און האט זיך אומגעדרעהט צו אונז מיט'ן פנים.

איך האב איהם שארף אריינגעקוקט אין געזיכט — אן אויפגעלאפען און רויט פנים מיט אונטערגעשוואלענע ווייעס, וועלכע האבען ארויסגעצויגען, ווי אין א שווערען ראהם זיינע מיטע מיט בלייפערגאסענע אויגען.

צאר ניקאלאי האט זיך אויף א ווײלע אפגעשטעלט און עס האט זיך אויסגעדוכט, אז אט אט הויבט ער אהן רעדען צו אונז. מיר זענען אלץ נעהנטער צוגעקומען איינער צום צווייטען און איך האב מיט דורכדרינגענדיגע אויגען שארף איהם אריינגעקוקט אין פנים אריין.

אין זאל האט געהערשט א טויטע שטילקייט. דעם צאר'ס אנבליק האט אויסגעזעהן א פערגליווערטער, א געלער, ווי בײ אן איינגעמאטערטען וואלף, נאך וועלכען ס'יאגען זיך די יעגער. און מיט-אמאל איז זיין אויסזעהן געווארען לעבעדיגער, בעוועגליכער און טיף פון זיינע שווארץ-אפלען האט ארויסגעבליצט אויף מיר בייזע פייערלעך פון א טויט-פיינט...

איך האב געשפירט, ווי די אפיצירען פון הינטער מיין פלייצע האבען א ציטער געטון. צאר ניקאלאי איז געבליבען שטעהן א ווײלע, האט א שטעל געטון א פוס, די צווייטע און, פערבויגענדיג זיך, איז ער שנעל אוועק אויף צוריק, צופענדיג אלץ מיט'ן אקסעל און עטוואס צוהינקענדיג...

איך האב פריי געמאכט מיין רעכטע האנד, וועלכע איך האב געהאלטען ביים לעדער-טעשעל פון מיין ברוינינג. האב מיליטעריש סאליוטירט און געבויגען אפשייד פון די סוויטע-לייט. ביים אפשייד האט גראף בענקענדארף ווידער מיר אריינגעזאגט א היבש ביסעל מוסר, בעשפריצענדיג מיר, בשעת'ן רעדען, מיט שפייעכץ פון זיין מויל.

איך האב זיך פערקערעוועט אויף צוריק פון די זאלען. מיינע בעגלייטער די אפיצירען זענען מיטגעגאנגען שטיל-שווייגענד הינטער מיר.

ערשט אריינגעהענדיג אין פאראד-נעם קארידאר אין וועסטיביול, האט איינער פון די עלטערע אפיצירען צו מיר זיך אפגערופען:

— איז וואס זשע מיינט איהר, אז איהר האט שוין געהאנדעלט מיט דעם וואס איהר האט פארן צאר די פאפאכע נישט ארונטערגענומען? — מיר האבען אלע געזעהן, אז ער האט געוואלט עפעס רעדען צו אייך, אבער, אז איהר האט גארנישט קיין בושה, האט ער, דער צאר געשוויגען...

און א צווייטער אפיציר האט דערביי צוגעגעבען:

— נו, איצט זייט פארזיכטיג! וועלען אמאל די ראמאנאוו'ס ווידער קומען צו דער מאכט, וועט מען אייך דאס אלץ דערמאנען, מען וועט אייך אפילו אין די ים-טיפענישען אויך געפינען!...

אויפ'ן וואקזאל האבען מיינע זעלנער און אפיצירען מיך בעגעגענט א האפציגער ברויזענדיגער ... די טעלעפאנען, וועלכע זענען איצט פריי געווארען, האבען אהן אויפהער געקלונגען. דער שעף פון דער באהן-סטאציע אין צארסקאיע סיעלא איז ארויסגעלאפען בעזארגען וואגאנעס פאר אונז.

די זעלנער האבען פונאנדערגענומען יעדער אייגענער זיין ביקס פון די אויסגעשטעלטע פיראמידען און האבען אויף טשעקאוועס אויסגעפרובט די שלעסער, פונקט ווי זיי וואלטען בעדויערט, הלמאי ס'איז נישט אויסגעקומען זיי צו בענוצען...

דער צוג האט געריהרט און די זעלנער האבען א זויג געטון א פרעהליך לידעל. ס'איז געווען א מחיה צו זיצען אין וואגאן מיט די פרעהליכע סאמיאנאוועער, וועלכע זענען היינט אויפ'ן פריה מארגען ארויסגעפאהרען פון פעטערבורג פערכמורעטע און ערנסטע.

זיצענדיג מיט מיר אין וואגאן, האט מיין געהילף, קאפיטאן טאראטאוו, דערצעהלט, וואס פ..ר א פיקאנטע געריכטען מ'האט איהם דערלאנגט פון דעם צאר'ס קיך, ווען ער איז געזעסען אין עס-צימער ביי די קאראאול-אפיצירען.

אוועגד-צייט בין איך אוועקגעגאנגען אין בנין פון „זיספאלקאם" מיט א ראפארט וועגען מיין ארבייט אין צאר-סקאיע סיעלא.

(דאס ווייטערע קומט)

א היטלעריסט — א בעל-תשובה

פון ב. א. גליקסמאן

זייענדיג אויף קוראציע אין זאלצברון, האבען מיר געמאכט אן אויספלוג צום בעריהמטען פאלאץ פון פירשט פאן פלעסען, דעם בעקאנטען פריינד פון קייזער ווילהעלם. די פריינדשאפט פון דאזיגען גראף צום קייזער ווילהעלם איז געווען אזוי גרויס, אז ביים אויסברוך פון דער מלחמה, האט ער זיך אזש געג'גט מיט זיין פרוי, ווייל זי איז געווען אן ענגלענדערין.

גאנץ זאלצברון האט געהערט צום פירשט, פערקויפט האט ער דעם קור-ארט דערפאר, אום דעם פאלאץ וואס שעהנער אויסצופערטיגען, דאך איינגאנצען אויסגעפערטיגט איז ער נישט און דער פלעסען וואויגט גאר אין א זייטיג הייזעל, ווייל ער איז נישט ביכולת צו צאהלען זיין לוקסוס-שטייער פון 96 טויזענד מארק יעהרליך.

דער נאך נישט אויסגעפערטיגטער פאלאץ איז וואונדערליך גרויס און שעהן. די גאר נייע און קונסט-געווייקסען ארום פאלאץ פער'שכור'ן די צושויער. מ'ווערט מיד פון געהן און שטייען צו בעזיכטיגען אלץ. דאך שפירט מען נישט קיין מידקייט ווייל דאס אויג ציהט וואס מעהר צו זעהן. דעריבער האבען מיר פערגעסען די צייט פון אהיים פאהרען, איז אונזער אויטאבוס אבגעפאהרען אהן אונז.

איך און מיין פרוי האבען זיך געפיהלט אין פערלעגענהייט, האב איך זיך גווענדעט צו אלע אנוועזענדע טוריסטען מיט דער בקשה, אז ווער עס געהט קיין זאלצברון, זאל אונז אין שוץ נעהמען, מחמת מיר זענען דא פרעמד אין דארטיקע צדדים אויטאס זענען דא נישט בנמצא, דעם וועג קענען מיר נישט. האט זיך אונז פארגעשטעלט א שעהנער, הויך-געוואקסענער יונגערמאן, א געוועזענער היטלעריסט, בעגלייט פון זיין כלה, וואס האבען אויף אונז א גוטען איינדרוק געמאכט, און זיי האבען אונז זייער הילף העפליך אנגעבאטען און אונז פערזיכערט צום אויטאבוס קיין זאלצברון צו ברענגען.

מיר האבען שפאצירט עטליכע קילאמעטער דורך וואלד און גערטנער, זיך שוין אונטערהאלטען און ערפאהרען, אז אט דער בחור איז א זוהן פון א נ...זערער א בעקאנטער דאמע. א געוועזענע „שוועסטער" פון רויטען קרייץ, וואס אין דער צייט פון מלחמה האט זי געדינט אין לאדז.

א דאנק זיי זענען מיר בשלום אהיים געקומען בעצייטענס אין זאלצברון צו מארגענס האבען מיר זיך געטראפען מיט דער מוטער פון אונזער בעגלייטער ביים ברונען אין קור-פארק. זי האט זיך זעהר געפרייט. וואס מיר האבען זיך בעקענט מיט איהרע קינדער און זי האט אונז דערצעהלט, אז איהר זוהן איז אריינגעטרעטען מיט'ן גרעסטען ברען אין היטלער'ס שטורם-אפטיילונג. ארויסגעטרעטען איז ער דערפאר, ווייל ער האט זיך בעקענט מיט מעהרערע יודישע משפחות. וואס זענען אנדערש, ווי היטלער'ס לייט מאהלען, און אז אויך מיר האבען אויף איהם געמאכט א גוטען איינדרוק און זיינע לעצטע צווייפעל פערשטארקט.

און איך אליין, האט זי מוסיף געווען אלס לאנגיעהריגע קראנקען-שוועסטער פון רויטען קרייץ, האב געהאט געלעגענהייט געהאט צו דערקענען זיך מיט „איזראעליטע" און איך ווייס זייערע מעלות, זייער גוטהארציגקייט, זייער שעהן פאמיליען-לעבען. אכטען און שעצען דארף מען זיי, נישט פערפאלגען.

אנ'עלטערער דייטשער הער, וואס האט זיך צוגעהערט צו דעם געשפרעך, האט זיך אויסגעדריקט „די היטלעריסטען וועלען דעם דייטשען פאלק דורך זייער יודען-פערפאלגונג קיין גליק נישט ברענגען..."

לוטאמירסקער יודען געהן אויף „קדוש השם"
און דערלאזען ניט א „זאבאווע" פון די טרומפעלדארטשיקעס
צוליב דער „הייליגער" מלחמה וועלען דריי ווייבלעך נעבעך בלייבען עגונות

(—) די ק"ק לוטאמירסק, וואס האט שוין אויף זיך משותלח'ים יאהרען אין משפחה מיט לאדז נאך פון דער ... ווען די יודען פון פוילישען מעקס... ענטער האבען נאלגנישט געהאט קיין בית-עלמין און דארט געמוזט ... זיין זייערע מתים — אט דאס לו... טאמירסק איז געבליבען דער איינענער ... וואס אמאל, לאמיר דארט אהין שוין א טראמוויי און לאדזער לעט... מאכען דארט אין זומער א לע... פון די לעטנישקעס וואספען „איינ... אין בראטען זיך דארט אויף דער ... טע.

... חסידים פון לוטאמירסק האבען ... נישט פיל געענדערט פון דער תקופה ... שוסלא און די בעלי-בתים זענען ... די איינגענע תקיפים, ווי אמאל. יו... רען גארבער, קארטאפעל-הענדלער, פור-מאנעס, וואס ווערען אויף דער עלטער בעלי-תשובה און ווילען גנישט אנדערש, ווי ווערען דאזארעס, קהל-פערזארגער, און קהלה-גראבלער.

און אט מיט אמאל האט זיך אריינ-געכאפט דער פרעמדער גייסט אויך און דער קהלה קדושה לוטאמירסק... עס איז דארט ענטשטאנען אן'אפטיילונג פון ברית טרומפעלדאר.

געפינט זיך געבען לוטאמירסק א גרוים דארף מיט'ן נאמען קאזשמיעזש, וואו עס וואוינען אויך פיל לעטניקעס און די טרומפעלדארטשיקעס האבען מיט צוויי וואכען צוריק בעשלאסען דארט צו מאכען א פערוויילונג, א „זא-באווע", הייסט עס.

האבען לוטאמירסקער יודען דערהערט פון אזא מעשה רע, האט זיך און זיי אנגעצינדען דער הייליגער פינק, פונקט ווי אמאל און די צייטען פון זייער גרוי-סען רב, דעם „בית יהודה", און זיי האבען זיך געלאזען אין גאנץ אריין מיט שטעקענס און דרענגער און א קול האט זיך געטראגען מסוף עולם עד סופו: יודען געהט אויף קדוש השם!

די טרומפעלדארטשיקעס האבען נע-בוך גישט געקאנט בעשטעהן דעם אנ-דראנג פון גאט'ס חייל און ק"ק לוטא-מירסק. די „זאבאווע" איז געבליבען פער-שטערט געווארען און עס איז געווען, ווי און דער מגילה שטעהט: והעיר לוטא-מירסק נבוכה... ביי די טרומפעלדאר-טשיקעס איז בעם צוויטען צר, ביי די יודען, וואס זיכען הטאים, איז עס געווען פערקעהרט, אזוי אויך ווי און דער מגילה שטעהט: „והעיר לוטאמירסק צהלה ושמחה".

דא האבען זיך אבער געגומען אריינ-מישען די טאטעס פון די טרומפעל-דארטשיקעס, יידען, וואס האבען אליין אויך אמאל טועם געווען דעם טעם פון „עץ הדעת" און זיי האבען זיך גענו-מען פערהערען מיט די פרומאקעס, מ'שטייענס-געוואגט: ס'טייטש, איהר אזוינע און אזוינע, איהר האט שוין פערגעסען? און דארט אויפ'ן „רויטען וועג"... שבת פארנאכט... מיט יאקול'ס טאפטער...

האבען די „פרומע" יודעלער אויך נישט געשוויגען און מען האט זיך פאר-געוואָרפען אזעלכע דאס אנדערע, וואס איז דער קארט, ביז דער אמת איז ארויסגעקומען, ווי בויטשאול אויפ'ן וואס-סער און דריי „פרומע" ווייבלעך, נעבוך, זענען ארויסגעשטעלט געווארען און זייער אמת'ן שיין...

דערהערט אזא מעשה, האבען די מע-נער גענומען פאדערן א גט.

קאכט זיך איצט און לוטאמירסק אויף מיש און אויף בענק און קומענדיגע וואך וועט דער לוטאמירסקער רב וואס-בער א פעטען בוסען, אזש דריי נמי'ן רודל'צופיהרען...

אט אזוי האט זיך געענדיגט די דייי-לינע מלחמה און ק"ק לוטאמירסק.

לאדזער האנדעלס-באנק ווערט ליקווידירט?
די קומענדע טעג וועט דער ענין ענטגילטיג ערלעדיגט ווערען

(§) לעצטענס האבען זיך פער-שפרייט קלאנגען, אז די טעג זאל פאר-קומען די סאנאציע פון דער לאדזער האנדעלס-באנק, אז די איצטיגע פער-וואלטונג פון באנק האט אריינגעטראגען ... אין געריכט ווענען בעשטעטיגען ... פאנקציע-אפמאך.

... האבען זיך ספעציעל ווענען דעם ... צים מיטגליד פון דער איצ-... פערוואלטונג, ה' ראבערט ... , וועלכער האט אונז ערטיילט ... אנדערע אינפארמאציעס:

... איז, אז עס פיהרען זיך איצט ... פערהאנדלונגען, אז די באנק זאל ... אנהויבען איהר נארמאלע טע... ... ארער זי איינגאנצען צו ליקווי... צוליב דעם ווערען שוין זייט א לענגערער צייט געפיהרט אונטערהאנד-לונגען מיט די קרעדיטארען. מ'קאן אבער נישט פאראויסזאגען, וואס פאר א סורפריזען עס ערווארטען אונז נאך.

דער אויסגלייך-אפמאך פון דער באנק זעהט פאר: קליינע חובות גאנצ-ליך צו ערלעדיגען אויף גאנצע 100 פראצענט, גרעסערע חובות — אויסצו-צאהלען און ראטעס, גאר גרויסע — און אקציעס, וועלכע וועלען אויסגעגעבען ארויס-געלאזט ווערען. דאס זעלבע זאלען אויך בעקומען די אויסלענדישע קרעדיטארען.

ווייטער האט אונז ה' בודערמאן אי-בערגעגעבען, אז די סינדיקען פון דער באנק וועלען די נאהענטסטע טעג אריינ-טראגען א בויטע און געריכט ווענען בע-שטעטיגען דעם אויסגלייך-אפמאך. ווען דער אפמאך וועט ווערען, לויט די אוי-בען אויסגערעכענטע בעדינגונגען אנגע-נומען, וועט די באנק אנהויבען נארמאל צו פונקציאנירען. אין געגענטייל וועט אויסגעוועהלט ווערען אן'ענדגילטיגער סינדיק, וועלכער וועט צוטרעטען צו דער ליקווידאציע.

בלוטיגער וואלד-שומר
פערמשפט אויף 6 חדשים

(§) פאר'ן ברוטאל-געריכט איז געשטאַ-נען דער וואלד-שומר יאן שניט, וועלכער ווערט בעשולדיגט און שיסען צו די אר-בייטער קערש און הוירעמאן. דער לעצ-טער האט פון דער קויל פערלוירען א אויג. דאס געריכט האט שיצ'ן פער-משפט אויף 6 חדשים תפיסה און צו-געפסק'ענט די צוויל-תביעה און דער הויך פון 1 זל.

פלוצלונגער טויט

(§) און זיין וואוינונג אויף זשעראמ-סקי נאס 67 איז נעלכטען געשטארבען פון א הארץ-אטאק בעת'ן עסען אווענ-ברויט אברהם לאסמאן.

מעשה קוסעוויצקי
היינט אין העלענאוו

היינט אווענד וועט אויפטרעטען מיט א גראנדיעזען קאנצערט און „העלענאוו" דער וועלט-בעריהמטער אויבער-קאנטאר פון ווארשאווער סינאגאגע ה' משה קו-סעוויצקי. רעקלאמירען קוסעוויצקי'ן איז איבריג. דיען די לעצטע 2 קאנצערטען זיינע זענען פערוואנדעלט געווארען ממש אין א טריאומף, וואו 5000 מאן זענען געשטאנען ביי דער עסטראדע, בעצוי-בערט פונ'ם געזאנג פון גרויסען קינסט-לער.

דער היינטיגער קאנצערט איז דער לעצטער דעם-יאהריגען זומער.

דאס פראגראם בעשטעהט הויפטזעכ-ליך פון רעליגיעזע תפלות און נאך גאט געזונגענע און לאדז פאלקס-לידער און אפערן-אריעס.

יודיש טעאטער „פילהארמאניע"
פערבאנד-טרופע פון א.א.פ. אין פוילן. אנפירונג א. בעזמאן
איינציגע יודישע אפערעטען-טרופע אין לאדז

גאנצער באלקאן און גאלעריע 50 גראשן | מארגען דאנערשטאג 9 אווענד | גאנצער פארטער פון 1-טע ביז לעצטע רייה 1 זלאטי

נאר איין מאל — כמעט בחנם

3 שעה'דיגער פערוויילונגס-אווענד
דאפעלטע פארשטעלונג! צו לאכען אהן אויפהער!

1) די בּליבּטע אפע-רעטען-שוישפילערין מרים קאראלאווא
אין דער זעהר אויסגעצייכנעטער אפערעטע אין 2 אקטען
„די אונגארישע קרעטשמע"
מיט מרים קאראלאווא אין די הויפט-ראלע. מיטן אנטייל פון פענג-מענאלען וו. קאמבאראוו און יוגענדליכען ליבהאבער א. טעפּער.

2) צוריק פון דאטשע זעהר קאמישע פאַרס אין 1 אקט אין די זייגען פארם בעטייליגען זיך פרויען: ר. בעזמאן, טופמאן, מענער: ב ... רסקי, אמזעל, ה. ניגבוים

סענסאצ. פרעמיערע! פרייטאג צום 1-טן מאל מיט מ. קאראלאווא „די קאבארעט טענצערין" ... פרטים מארגען.

א גנב אנ'אקראבאט
פער'משפט אויף 5 חדשים תפיסה

(§) יוזעף וולאזלא, איינוואוינער פון ... ווסקיטנא, איז אין 1920 פער-משפט געווארען פאר א רויב-אנפאל ... 12 יאהר תפיסה. דאס אפעלאציע-... האט איהם די שטראף פערקלע-... אויף 6 יאהר.

... 1926 איז וולאזלא ארויס פון ... אין א צייט לאנג האט ער זיך „אויסגערוהט". דעם 15. יוני ה.י. האט זיך וולאזלא צוריק דערמאנט און זיינע „פעהיגקייטען" און די שכנים פון הויז אויף מוליאנאווא 19 האבען איהם גע-פינגען פיי דער טיר פון פרידא בראונ'ס וואוינונג, וואו ער האט געהאט ברעה אויסצופיהרען אנ'איינברוך. ענטלויפענ-דיג פון די שכנים איז ער אריין און ראזען'ס וואוינונג, צוריק ארויס דורכ'ן פענסטער אין אריין און יאנקאווסקי'ס וואוינונג, וואו ער האט די גנב'ישע מל-שירים בעהאלטען און יאנקאווסקי'ס בעט און אליין פערבארקאדירט זיך אין שטוב און קיינעם צו זיך נישט צוגע-לאזט.

ווען פאליציי איז אנגעקומען, האט וולאזלא געפרובט ענטלויפען דורכ'ן פענסטער, ער איז אבער פערהאלטען געווארען.

נעכטען איז וולאזלא געשטאנען פאר'ן געריכט. ער איז פער'משפט געווארען אויף 5 חדשים תפיסה.

דער וועלט בעריהמטער-אויבער קאנטאר
ר' משה קוסעוויצקי
זינגט היינט, מיטוואך 8.30 אווענד אין העלענאוו די נייעסטע
רעליגיעזע תפילות
יודישע פאלקס-לידער
אפערן - אריעס
פון זיין רייכען רעפערטואר.
אלע בילעטער צום פרייז זל. 1.04

פלאצק: 21 קאמוניסטישע טוער
אויף א פערזאמלונג אונטער דער שמאט

(§) זינטאג האט די פאליציי בעקו-מען א פערטרויליכע ידיעה, אז אין ... מלינעק, אונטער פלאצק, קומען ... קאמוניסטישע בעראטונגען. אויפ'ן ... ווענען תיכף ארויסגעפאהרען 2 אוי-... מיט מונדירטע און צווילע ..., וועלכע האבען ארומגערינגעלט ..., וואו די בעראטונג איז פאר-... און פערהאלטען 21 פערזאן. ... דער רעוויזיע איז אויך געפינען גע-... א גרויסע צאהל קאמוניסטישע ... אטור.

נעכטען איז די ערשטע אויספאר-שונג פערענדיגט געווארען. צוליב'ן נאכ-פון דער ווייטערער אויספארשונג ווערען די נעמען פון די פערהאלטענע געהאל-טען בסוד.

צוזאמענפאהר פון אויטאבוס-בעזיצער

(§) דעם 11. סעפטעמבער וועט פאר-קומען אנ'אלפוילישער צוזאמענפאהר פון אויטאבוסען-בעזיצער.

אלע איינצעלהייטען
וועגען אונזער גרויסער עקסקורסיע
קיין ארץ-ישראל

די ארץ ישראל-עקסקורסיע פון „לאדזער טאגעבלאט" צייכענט זיך אויס פון אלע אנדערע רעדמיט, וואס זי ווערט דורך אונז ארגאניזירט געמיינזאם מיט דער פראמינענטער וועלט-בעריהמ-טער אינטערנאציאנאלע רייזע- און מי-ריסטען ארגאניזאציע „וואגאן-לי-קוק" וואו עס ארבייטען מיט די בעסטע פאכ-לייט אויפ'ן געביט פון עקסקורסיעס און רייזעס און דאס גיט די גאראנטיע, אז אונזער עקסקורסיע קען א"י וועט זיין די פיינסטע, סאלידסטע און אמבעס-טען ארגאניזירטע. — דאס וועט זיין א לוקסוס-רייזע מיט אלע מעגליכע בע-קוועמליכקייטען. אויף דער באהן — אין עלעגאנטע פולמאן-וואגאנעס, אויפ'ן ים — מיט א פרעכטיגען לוקסוס-דאמפער פון 22.000 טאן.

די עקסקורסיע וועט אפפאהרען פון לאדז, מיטוואך, דעם 14-טען סעפטעמ-בער ה. י. כדי אלע עקסקורסאנטען זאלען קענען דורכמאכען די רייזע פון לאדז קיין נעאפאל ביז פרייטאג און אויסמיידען וועלכען עס איז חלל-שבת. דעם שבת'דיגען טאג וועלען די עקס-קורסיאנטען פערברענגען און הערליכען נעאפאל.

די „לאדזער טאגעבלאט"-עקסקורסיע וועט דויערן פון 14-טען סעפטעמבער ביז'ן 25-טען אקטאבער און וועט געהן מיט'ן עקספרעס-צוג דירעקט פון לאדז איבער וויען, ווענעדיג, רוים, ביז'ן וואונדערבארען פארט נעאפאל און דאן מיט'ן גרויסען ערשטקלאסיגען איטאל-יענישען לוקסוס-דאמפער „וואלקאניא" (22.000 טאן) איבער פירעאוס, אטען קיין חיפה. פון חיפה אויף דער באהן קיין תל-אביב.

די רייזע קומט פאר מיט דער באהן אין שיף הדריטע קלאס. די עקסקורסאנ-טען פון 3-טער קלאס בעקומען אויף דער שיף א ריין זויבער בעט אין א קא-ביטע צו 2 און 4 פערזאן. 5 מאל אין טאג גוט עסען פון א כשר'ער קוך דע-רונטער דריי הויפט-מאלצייטען.

די פאסאושירע פון 3. קלאס וועלען אויפ'ן שיף האבען די מעגליכקייט צו בעזוכען אויך די 1. און 2. קלאס.

יעדער עקסקורסיאנט קען מיטנעמען געפעק אויף דער באהן ביז 30 קילא אויף דער שיף — ביז 100 קילא, אהן צוצאהלונג.

אלע רייזע-פארמאליטעטען פון פאס, וויזע און רעסגלייבע ווערען ערלעדיגט דורך אונז.

פאר די דאזיגע מערקווירדיג-אינטע-רעסאנטע, גרויסע, בעקוועמע און אנ-גענעהמע רייזע צאהלען אונזערע לעזער ס"ה 8.40 זל. אהין און צוריק אריינ-גערעכענט שוין פאר'ן אויסלענדישען פאס און ענגלישע וויזע אויף 3 חדשים, ווי אויך די הוצאות ביים אהין און אויסשיפען.

יעדער איינער פון 18 יאהר אן, יונגער מאן אדער מעדעל האט איצט די מעג-ליכקייט צו פאהרען קיין ארץ ישראל בעקוועם, אנגענעהם און פאר א זעהר ביליגען פרייז. מ'דארף נאר צושטעלען:

1) א פאס (דאוואוד אסאביסטי) מיט בעשטעטיגטער פוילישער בירגער-שאפט;

2) מענער (ביז 48 יאהר) אויך א מיליטעריש-ביכעל;

3) 4 נייע פאטאגראפיעס.

די איינשרייבונגען צו דער עקסקורסיע ווערען געשלאסען היינטיגע וואך. די וואס ווילען אלזא, האבען די זעלטענע געלעגענהייט צו קענען פערברענגען ראש-השנה, יום-כפור און סוכות אין ארץ ישראל, דארפען נישט צעגערן און זאס צייטליכער איינשרייבען זיך אין „לאדזער טאגעבלאט".

אנמעלדונגען ווערען אנגענומען אין אונזער אדמיניסטראציע, פיעטריקאווער 16 פון 10 אזייגער פריה ביז 10 אין אווענד. דא ווערען אויך געגעבען ער-קלעהרונגען אויף אלערליי אנפראגען.

פערלאג
„לאדזער טאגעבלאט"

מערדער ענטדעקט 12 יאהר נאכן בעגעהן דעם מארד
דער באנדיט וועלכער איז איצט געווארען אנ'ארענטליכער מענש, בעט מ'זאל איהם שענקען די שטראף

(§) אין קאלישער אפעלאציע-געריכט איז די טעג אנגעקומען א בויטע פון קא-ראל מארטשיניאק, וואס זיצט איצט אפ א שטראף און תפיסה, וועלכער בעט צו שענקען איהם די שטראף אדער בעפרייען פון תפיסה.

די מעשה איז אזוי:

אין יאהר 1920 האט מארטשיניאק צוזאמען מיט יוזעף קאשאל אויסגע-פיהרט א בלוטיגען רויב-אנפאל אויף הענריק מיכאליש און ערמארדעט די גאנצע פאמיליע, נישט שוינענדיג די קליינע קינדער.

מארטשיניאק און קאשאל זענען דע-מאלט פער'משפט געווארען אויף אוי-ביגער תפיסה. מארטשיניאק'ן איז אבער געלונגען צו ענטלויפען פון דער תפיסה.

אזוי זענען אוועק בערך 12 יאהר צייט. מיט א פאר חדשים צוריק, האט מען בעת'ן קאנטראלירען דעם ארכיוו, נאכאמאל ארויסגעשוקט שטעק-בריף און אט וואס עס איז פעסטגעשטעלט געווא-רען:

מארטשיניאק לעבט און וואוינט אין קאליש שוין 10 יאהר. ער איז געמליך געווארען אנ'ארענטליכער מענש, גע-עפענט זיך א געוועלב און איז א גוטער טאטע צו זיינע קינדער.

קורץ דערנאך איז מארטשיניאק'ס פראצעס נאך אמאל פארגעקומען און ער איז פער'משפט געווארען אויף 3 יאהר תפיסה. איצט בעט ער, מ'זאל איהם די שטראף שענקען.

—:§:—

זיך אויפגעהאנגען אויף דער טיר-קלאמקע

(§) דוד בארנשטיין פון זשעראמסקי נאס 34 האט געלאזט אויסמאלען די דירה פאר'ן צוריקקומען פון דער זומער וואוינונג.

נעכטען איז ער געגאנגען א קוק טאן צו דער מאלאזש, יאן קעזלער, 63 יאהר אלט פון לעשנא 24 האט שוין די שטוב אויסגעמאלט, אבער ער האט די טיר גע-פינען פעסט פערמאכט.

מיט דער הילף פון סטרוזש איז איהם ענדליך געלונגען צו עפענען די טיר און דא האבען זיי דערזעהען, אז דער אל-טער מאלאזש העגגט אויף דער קלאמקע פון דער טיר.

דער אלטער איז געווען אנ'אלקאהא-ליקער און האט זיך, ווייזט אויס, און א שכרות-פוריע אויפגעהאנגען.

צו ווייסט איהר
אז היינט, מיטוואך 8.30 אין אווענד זינגט אין העלענאוו ה'
משה קוסעוויצקי
בעזארגט אייך מיט בילעטען
צום פרייז זל. 1.04

ליבע אין קייטען
גרויסער סענסאציאנעלער ראמאן פון דער נאהנטער פערגאנגענהייט

(67-טע פארטזעצונג)

קאפיטעל 27

די פערלאזענע פרוי

שימאן ליובאר האט אונרוהיג פערבראכט די נאכט ... זיין דינער, וואס האט איהם געבראכט פריהשטיק, האט ... בעמערקט, אז דער הער איז אין א שלעכטער שטימונג.

אז ער איז ארויס, האט ליובאר גענומען א ווארף ... די צייטונג אויף דער פאדלאגע.

— יא, אומבעדינגט, מען דארף די דאזיגע צייטונגס-... שרייבער צוציהען צו געריכטליכער פעראנטווארטליכקייט.

אין די צייטונגען ווערט שטאהל געלויבט ווי העלד. ... צייטונגען זאלען לויבען א באנדיט! — דאס איז אונער-... הערט.

ליובאר האט זיך פערטראכט. די הייל-אנשטאלט פון ... דאקטאר פארבער איז פערמאכט און די קראנקע וועלען ... איבערגעגעבען ווערען זייערע עלטערן.

— נו האט ער אויסגערופען — וואס... הייסט עס ... מיין רעגינא צוריקקומען אהיים צו איהר פאטער.

ליובאר האט אנגעצונדען א פאפיראס.

— מיין רעגינא - האט ער געברומט — איך רוף זי מיין רעגינא.

אבער צי איז זי מיינע?

צום טייוועל, איך פיהל, אז איך בין אין דעם דאזי-גען רייצענדען ווייזען פערקאכט ביז איבער די אויערן. איך מוז אומבעדינגט ברענגען צו א חתונה מיט איהר.

וו ס ש"יך דעם הער סולקאווסקי אליין. האט ער מיר געגעבען זיין ווארט, אז איך וועל ווערען זיין איידעם און ער האט ליב צו האלטען ווארט.

מאדאם דיבעל איז אויך פאר מיר און זי פיהרט דעם אלטען סולקאווסקי פאר דער נאז.

אבער אמערגסטען איז מיט דער דאזיגער קלעמענטי-נאק. זי איז אזוי יונג און זי האט אזא פעסטען כאראק-טער.

זי בעהאלט זיך נישט מיט איהר עקעל צו מיר. דאס מלאכ'ל פי..לט, אז איך בין א טייוועל, אז איך בענוץ די פרויען, ווי הענדשקעס.

— די ביזט נישט די ערשטע און נישט די לעצ..ע פון די פרויען, וועלכע איך מוז האבען.

זיינע געדאנקען האט פלוצלונג איבערגעריסען דער דינער, וועלכער איז אריינגעקומען.

— וואס ווילסטו? — האט ליובאר א פרעג געטאן.

— אויס'ן הויף שטעהט עפעס א דאמע, געעהרטער הער, זי וויל מיט אייך רעדען.

— איז זי יונג און שעהן?

— יא, זי איז יונג און שעהן — האט דער דינער קאזשימיעזש געענטפערט.

— זאג איהר זי אריין. איך וועל זי אנקוקען.

אז דער דינער איז ארויסגעגאנגען, האט ליובאר ... זיך אומגעקעהרט עסען פריהשטיק און ער האט אנגעצונ-דען דעם נישט אויסגערויכערטען פאפיראס, ווארטענדיג אונרוהיג אויף דער דאמע.

אין א מינוט ארום איז אריינגעקומען א שלאנקע פרוי אנגעטאן אין א טונקעלען וואואל.

א קליינער רייזע-קאפעלוש האט צוגעדעקט איהרע געדיכטע העלע האהר, איהר גאנג איז געווען אנ'עלעגאנ-טער און האט געוויזען א געשיקטע פיגור.

— קומט נעהנטער, גנעדיגע פרוי — האט ליובאר געזאגט וואס איהר ווינשט צו רעדען מיט מיר? מיט וואס קען איך אייך דינען?

— יא, ווירקליך, — האט די דאמע אין וואואל גע-זאגט — דאס איז טאקע שימאן ליובאר.

קוים האט ליובאר דערהערט דעם קלאנג פון איהר שטימע, האט ער זיך א ריס געטאן פון ארט, ווי א שלאנג וואלט איהם געביסען.

— איז דאס מעגליך? ניין, ניין, עס קען נישט זיין! איהר וועט אזוי גוט זיין און אראפנעמען דעם שלייער, ווייל א פערגעפיהל זאגט מיר, אז איהר זענט נישט פאר מיר קיין פרעמדע.

— יא, שימאן ליובאר. איך מיין, אז מיר קענען זיך גוט.

קוק מיך אן, אונטרייער. און זעה, אז א פרוי וועט נישט לאזען חוזק מאכען פון זיך!

ביי די דאזיגע ווערטער האט די איינגעקאנטע אויס-געהויבען דעם וואואל.

שימאן ליובאר האט עפעס א ברום געטון, מיט אנ'-אוננאטירליכער שטים. די קאליר פון זיין פנים איז געווא-רען גרין-געל.

— לוציא! — האט ער א געשריי געטאן און ער האט אויסגעשטרעקט די הענט, ווי ער וואלט געוואלט פון זיך פערטרייבען עפעס א געשפענסט.

— יא, איך בין עס — האט לוציא געענטפערט — דו האסט אוודאי געמיינט, אז איך לעב שוין נישט!

באמת, דורך א נס האב איך זיך דערהאלטען ביים לעבען. איך בין שיעור נישט אויסגעגאנגען פון הונגער אויף די גאסען פון ניו-יארק. אבער דער ווילען צו נקמה האט מיר געגעבען כח אויסצוהאלטען די צרות און ליידען שימאן ליובאר.

עס האט לאנג געדויערט, איידער ליובאר האט גע-קענט ענטפערן.

— ענדליך, לוציא, זעה איך דיך ווידער. א, ווי לאנג מיר זענען געווען צושיידט! האסטו נישט דערהאלטען פון מיר קיין שום בריוו? אויך נישט דעם, אין וועלכען איך האב דיך איינגעלאדען צו קומען אהער, צו טיילען זיך מיט מיר מיט פרייד און גליק.

לוציא האט מיט פעראכטונג א ציה געטון מיט די אקסלען.

— בריוו נישט מיך פערדעדען, שימאן — האט די אויסגערופען, — דו האסט מיר נישט געשיקט קיין שום בריוו און וועלכען דו האסט מיך געהייסען קומען צופאה-רען. אבער ווי דו זעהסט, בין איך געקומען א נישט-גע-בעטענע און איך פאדער פון דיר א בעריכט.

פאר וואס האסטו מיר נישט געלאזט וויסען וועגען דיך?

פארטזעצונג קומט

נישט-איינגעגעבענע אטנטאַטן אויף צאַר ניקאלאַי

(3 נדע פון זייט)

צי שיטן מיט תפלות ותשבחות אויפ'ן חשבון פון צאַר. גלייכצייטיג אָבער האָט ער גישט פערגעסן אויסצופרעגן זיך גענויע פרטים וועגן קייזערליכן פּאַלאַץ. ער האָט זיך אויסגעפרעגט אפילו וועגן קויהלען-קעהלער און וועגן דער וואסער-לייטונג. לויט זיינע ווערטער איז ער געווען פון א גאַנץ ווייטער געגענד און ער איז געקומען קיין קרים צו פערברענגען זיין אורלויב.

ארענאָוויטש האָט תיכף אָנגעפרעגט טעלעגראפיש. אין דעם אָנגעגעבענעם דורך פּאַפּ אָרט, צי אָעזלכער איז טאַקע דאָרט אין דינסט פון דער קירכע. דערויף איז אָנגעקומען א תשובה, אַז לא דובים ולא יער, מ'קען דאָרט נאָרנישט אַזעלכען. דער פּלומרשטער פּאַפּ איז נאַמירליך תיכף אַרעסטירט געוואָרען. בעי דער רעוויזיע וואָס איז אַדורכגעפיהרט געוואָרען אין זיין וואוינונג, האָט מען געפינען צעהנדליגער פּלאַשען מיט גיפט און 7 באָמבעס. נאָך א לענגערען פערהער, האָט דער אַרעסטירטער זיך מודה געווען, אַז ער האָט שוין געהאַט געמאַכט אַלע פאָרבערייטונגען צו פערגיפטען די וואסער-לייטונג אין פּאַלאַץ און אין קויהלען-קעהלער האָט ער בדעה געהאַט אוועקצולעגען די 7 באָמבעס וועלכע וואָלטען אויפגעריסען דעם גאַנצען פּאַלאַץ. ער איז פער'משפט געוואָרען אויף לעבענס-לענגליכע תפיסה און אַבגעשיקט געוואָרען קיין סיביר.

א צווייטער פאַל איז געווען אין סקערניעווויץ, וואו די קייזערליכע פאַמיליע האָט געזאָלט אָנקומען און פערברענגען דאָרט אין פּאַלאַץ.

ארענאָוויטש איז אַיינגע טעג פאַר'ן אָנקומען פון צאַר געפאָהרען קיין סקיערניעוויץ, כדי אויסצושפּירען דעם באָדען. ער האָט זיך פערשטעלט פאַר א געוועהנליכען טוריסט און איינגעקומען אין דער שענק, וואָס האָט זיך געפינען נישט ווייט פון קייזערליכען פּאַלאַץ. די שענק איז תמיד פיל געווען מיט פּויערים, וואָס זענען אַריין און אַרויסגעגאַנגען.

די לעצטע הערבסט-טעג אויף דער אלימפּיאַדע

ביי די שיס-קאָנקורסען אויף דער אָלימפּיאַדע זענען די ריכטער געזעסען אין בעזונדערע קאַבינעס.

טשיקאַגער בירגערמייסטער ביים קאַנצלער פּאַפּען

ארענאָוויטש איז געווען בעזונדער'ס אויפגעפאַלען אַז גרופּע פּויערים, וועמענס פּנים'ער האָבען נאָרנישט געפּאַסט צו זייערע פּויערישע בגדים. די ראָזיגע גרופּע איז בסדר געזעסען אין א ווינקעל און געשושקעט זיך. ווען עס האָט זיך ווער צו זיי דערנעהנטערט, האָבען זיי בכלל איבערגעריסען דעם שמועס, אָדער איבערגעגאַנגען צו אַן אַנדער טעמע.

אין איינעם א פרימאָרגען האָט ארענאָוויטש בעמערקט, ווי ס'איז אָנגעקומען א גרויסע פוהר, פון וועלכער מ'האָט אויסגעלאָדענט צעהנדליגער פעסלעך. מ'האָט די פעסלעך אַראָפּגענומען זעהר פאָרזיכטיג און זיי אַראָפּגעטראָגען אין קעלער. ווען ס'איז געוואָרען נאַכט, האָט ארענאָוויטש זיך אַראָפּגעלאָזט אין קעלער און צו זיין גרעסטער ערשטוינונג האָט ער געזעהן, אַז די פעסער זענען אָנגעפילט מיט דינאַמיט. גלייכצייטיג האָט ער בעמערקט אין דער מויער א קליינע עפענונג, וואָס איז געווען פערהאַנגען מיט א זאַק. ער האָט אַראָפּגענומען דעם זאַק און דערזעהן, אַז דאָרט איז אַן אונטערערדישע מינע עפענונג, וועלכע ציהט זיך ביז'ן קייזערליכען שלאָס.

ארענאָוויטש האָט תיכף אַרויסגעפאָדערט הילף פון וואַרשאַ. פּאַרטאַגס איז אָנגעקומען א שוואַדראָן הוזאַרען, וואָס האָט אַרומגערינגעלט די שענק און אַרעסטירט אַלע אָנוועזענדע. מ'איז אַראָפּ אין קעלער און זיך גענאָזט געהן אין דער הינטער. די עפענונג איז אָבער געווען זעהר א שמאָלע, און נאָר איין מענש האָט געקענט דאָרט אַדורכגעהן. ארענאָוויטש האָט זיך אַליין געלאָזט אין וועג אַריין. ווען ער איז שוין צוגעקומען נאָהנט צום שלאָס, האָט ער אָנגעטראָפען א קאַמער, וואָס איז פיל געווען מיט פעסער דינאַמיט. נעבען איינגאַנג צום שלאָס האָט געקניהט איינער, וועלכער האָט געלייגט א צינדשנור צום שלאָס. ארענאָוויטש האָט איהם צוגעשטעלט א רעוואָלווער צום האַרץ, אָבער יענער האָט זיך אַזוי געשיקט אַרויסצודרעהען, אַז ס'האָט זיך אָנגעהויבען צווישען בעידען א קאַמף אויף לעבען און טויט. ארענאָוויטש האָט נישט געקענט רופען נאָך הילף, ווייל דער דורכגאַנג איז, ווי געזאָגט, געווען זעהר א שמאָלער און הינטער איהם איז ער געגאַנגען איינער אַליין. נאָך א צוויי שעה'דיגען קאַמף האָט ארענאָוויטש געזיגט. דער רעוואָלוציאָנער-טעראָריסט האָט זיך אונטערגעגעבען. ארענאָוויטש האָט איהם אָבער פערזיכערט, אַז ער וועט בלייבען לעבען. 18 מאָן זענען דאַן דערשאָסען געוואָרען, דערצעהלט ארענאָוויטש אין זיינע מעמואַרען, נאָר דער איינער איז געבליבען לעבען. מ'האָט איהם פערשיקט קיין סיביר.

ראַדיאָ פּראָגראַם

מיטוואָך 31 אויגוסט

לאָדז (233.8) 11.58 שנה-צייכען 12.05 טאָג-פּראָגראַם, 12.10 פּרעסע איבערזיכט, 12.40 וועטער-בעריכט, 12.45 פּליטען-מוזיק, 1.35 פּאָרטזעצונג פון דער פּליטען-מוזיק, 3.40 פּליטען פאַר יוגענד, 3.53 בילדעל פאַר די יונגסטע קינדער, 4.05 פּליטען-מוזיק, 4.35 קאָמוניקאַט פון צענטר. הידראָגראַפישע ביוראָ פאַר שיפער און פישער, 4.40 ספּאָרט-קאַסטען 5.— באַלעט-מוזיק פון ראַדיאָ-אָרקעסטער, 6.— פּאָרטראַג, 6.20 א שפּאַציר מיט'ן מיקראָפאָן איבער לאַזשיענקע „פּאַלאַץ". 6.45 טאַנץ-מוזיק פון קאַפע-הויז ביים וואַרשאָווער האָטעל „אייראָפּעיסקי". 7.10 פּערשידענס, 7.30 קאָמוניקאַט פון דער געזעלשאַפט פאַר פערד-צוכט אין פּוילען 7.35 ראַדיאָ פּרעסע זשורנאַל, 7.45 קאָמוניקאַט פון דער לאָדזשער האַנדעלס קאַמער, פּראָגראַם אויפ'ן נעכסטען טאָג אין טעאַטער רעפּערטואַר, 8.— לייכטע מוזיק 8.35 ליטעראַרישער פירטעל-שעה 8.50 טר. פון קאַטאָוויץ, 9.50 ביילאַגע צום ראַדיאָ פּרעסע זשורנאַל, 9.55 קאָמוניקאַט פון דער הויפּט מיליטערישער וועטער-סטאַציע פּאָרפּליה-ווענזן, 10.— טאַנץ-מוזיק 10.25 פּליטען 10.40 ספּאָרט ידיעות. 10.50 טאַנץ-מוזיק.

יודישער אונטערנעמער פערשיט פון רושטשאַניעס

(§) משה פּאַצאַנאָווסקי (זגערזשער 38) האָט אַדורכגעפיהרט א רעפּעראַציע אין ברוגעס און דאָרף פּאַביאַנקי, הינטער לאָדז.

ווען פּאַצאַנאָווסקי איז אַרויס אין בוידעם, נאָכ'ן צוקאָנטראָלירען, צי די אַרבייט ווערט גוט געפיהרט, האָבען זיך די רושטשאָוואַניעס איינגעריסען און ער איז שווער פערוואונדעט געוואָרען.

פּאָגאָטאָוויע האָט פּאַצאַנאָווסקי'ן אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

דער וועלט-בעריהמטער אויבער-קאַנטאָר

ה' משה קוסעוויצקי

קומט ענטקעגען די לאָדזשער יודען און טרעט אויף מיט דעם לעצטען קאָנצערט היינט, מיטוואָך, 8.30 אָוונד אין הילענאַוו אין בעגלייטונג פון לאָדזשער סימפאָנישען אָרקעסטער

אַלע פּלעצער צום פּרייז זל. 1.04

א גאַנצע משפחה פליהט פון אַמעריקאַ קיין אייראָפּא

דער אַמעריקאַנער ס.טהער הוטשינסאָן צוזאַמען מיט זיין גאַנצע פאַמיליע.

Oskar Marion און בעצויינגער פון לעבען Karol Dichl, Wilch Rilla און LIANA HAID (די בעריהמטע שטערן פון די ציגיינערישע ליבע) בערינגער

„אַרעבנע פון לײדענשאַפטן"

דיינט פּרעמיערע! אַנסאַמבל פון לופט-אַקראָבאַטען פון וועלט-רוהם אין דער גרויסער דראַמע פון היינטער קוליסע-לעבען פון די צירקוסצעס — א. ז.:

ערשטער קלאַנג-קינאָ אין לאָדז

„SPLENDID"

נאַרוטאָוויטשאַ 20

היינט און ווייטערדיגע טעג!! דאָס שענסטע קלאַנג-קונסט-ווערק (פראַנצויזישע ווערסיע)

„בעשולדיגטע"

א. נ.:

GABY MORLAY, ANDRE ROANNE

אין די הויפּט ראָל:

RAKIETA

איינציגע קלאַנג-קינאָ אין גאַרטען

שענקעוויטשאַ 40, טעל. 141-22

7-mio kl. szkoła powsz. pryw. № 19

אין דער בעוואוסטער 7-קל. שולע פון

א. עדעלשטיין סאלנא 9

ווערען אויפ'ן שול-יאָהר 1932/33 אָנגענומען שילער אין אַלע קלאַסען יעדען טאָג פון 10–1 פאָרמ. און פון 3–7 אָוו. אין דער שולע ווערט געלערנט א חוץ אַלגעמיינע למודים, עברי, חומש רש"י, נ"ך, משניות שלחן ערוך און גמרא מיט תוספות דורך די בעסטע לעהרער און מלמדים. א ספּעציעלע אַכט ווערט געלייגט אויף יודישע געשיכטע און העברעאישע שפּראַך. די ערציהונג איז א שטרענג רעליגיעזע.

דאָס לאָקאַל איז פערברייטערט, פריש רעמאָנטירט און ס איז ערעפענט די 6-טע קלאַס. די שילער ווערן פּאָרגעברייט אין אַלע יודישע גימנאַזיעס.

בעמ.: אין פּאָרבערייטונגס-קלאַס (גן-ילדים) ווערען אָנגענומען קינדער פון 5½ יאָהר אָן מיט הנחה-פּרייזען.

לייטער: י. עדעלשטיין.

TYLKO świecą

„Fumigatore-Cimex"

wytępnisz bez powrotnie **pluskwy.** Przeprowadzamy **dezynfekcję mieszkań pod gwarancją.**

Zgłoszenia : telef. 120-77 i 156-59.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

1 זאַוואַדזקאַ 1

נאָר פאַר פּערישע הויט-קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע שוואַכקייט. פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאָנסיליום מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען.

קוואַרץ-לאַמפּ-עלעקטרישער הייל-קאַבינעט • קאָסמעטיק.

טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אָוונט

זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמ.

באַזונדערע וואַרטע-צימער פאַר פרויען.

וויזיט 3 זלאָטעס

א. צימער

מיט א נישט-קאָנקורירענדען אייזנוואַרג, מעבלמאַן אין צענטרום פון שטאָט, [illegible]

Dr. med. H. Różaner

ספּעציאַליסט פון הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע און קינדער-פּאַראַליז

נאַרוטאָוויטשאַ 9, טעל. 128-98

שבת, דעם 27/8 12 א זייגער פריה האָט א אָנגעשטעלטער, פאַהרענדיג אויף א בריטשקע, פערלוירען 1.250 זל. בילאַן אַרבייטס-געלדער. עס דראָהט איהם צו פערלירען דעם פּאָסטען. בעט איך דעם ערליכען געפינדער, רחמנות צו האָבען און געבען א בעלוינונג אָפּצוגעבען דאָס געלד צו טראַאוגוט. יוליוסא-גאַס 26.

3595

געגען בעלוינונג

געכטען איז מיר אַוועקגעקומען א פּאָרטפעל מיט דאָקומענטען און וועקסלען, וועלכע מען האָט שוין געמאַכט אונגילטיג. דער ערליכער געפינדער ווערט געבעטען אָפּצוגעבן נאָוואָמיעסקאַ 3 געוועלב 12, טעלעפאָן 222-45. דיסקרעציע געזיכערט.

3658

פּריזיר-אַנשטאַלט

פּיעטריקאָווער 60 אין הויף

צוליב'ן היינטיגען קריזיס זענען די פּרייזען בעדייטענד ערנידריגט: ראַזירען מיט קעלניש-וואַסער 30 גר., שערען 50 גר., קאָפּ-וואַשען 40 גר. אין דאַמען-סאַלאָן: קעמען 1 זל., קאָפּ-וואַשען 1 זל., מאַניקיר 50 גראָשען.

כ בעט זיך איבערצייגען.

טיול-גאַרדינען

מיט פילעי לעצטע מאָדע פּיהרט אויס ביליג פליישוויס. זאַוואַדזקאַ 27. לינקס 2-טער שטאָק.

שרייבען שעהן און שנעל

לערנט אויס דער בעריהמטער קאַליגראַף ל. בערמאַן אין 15 לעקציעס. אויך ווערט אויסגעלערנט גוט שרייבען א יודישען בריף אין 15 טעג, אפילו דעם וואָס קען גאָרנישט. די עלטער שפּילט קיין ראָלע ניט.

זאַוואַדזקאַ 19 1 שט., פר.

Z prawami gimnazjów państwowych

Gimnazjum Żeńskie Tow. „Kultura"

ul. Wólczańska 123, telefon 174-85.

Sekretarjat przyjmuje zapisy do wszystkich klas gimnazjum w godz. 10—13. Opłaty niskie. Za dzieci pracowników państwowych wpłaca czesne Skarb Państwa. Sekretarjat przyjmuje równocześnie zapisy do klas A, B, C, I, II, i III. szkoły powszecnej przy Gimnazjum. Czesne w klasach od kl. A do III wynosi 15 — 25 zł. mies. Egzaminy wstępne od 1 — 5 września.

Dyrektorka **H. Manugiewiczowa**

מיט רעכט פון מלוכה-גימנאַזיום

פּרויוו-גימנאַזיום פון

Eug. Jaszuńska-Zeligmanowa

פּאָלודניאָווא 18, טעלעפ. 168-82

די איינשרייבונגען פון נייע שילער אין אַלע קלאַסען נעמט אָן דער סעקרעטאַריאַט טעגליך פון 11 ביז 1 פאָרמ. און פון 5–7 נאָכמ.

ביים גימנאַזיום איז פאַראַן א פּרעבעל-שולע א היים פאַר די ליבליכע קינדער פון 4 יאָהר.

די דירעקציע.

Dr. HALTRECHT

ספּעציאַליסט

פאַר הויט און געשלעכטס-קראַנקהייטען

פּיעטריקאָווער 10, טעל. 245-21

נעמט אָן פון 8–11 פריה, פון 1–2 נאָכמ. און פון 5 ביז 9 אָוו. זונטאָג פון 10 ביז 1 בייטאָג.

פאַר אַרבייטסלאָזע — לעטשניצע פּרייזען

1 שטוב מיט א קוך

אָדער 2 שטיבען מיט א קוך מיט בעקוועמליכקייטען אָפּצוגעבען זשעראָמסקיעגאָ 39 (גרינער מאַרק) מעקלער געוואונשען. ערוויסען זיך ביי דעם סטרוזש.

שולע-שירצען!

מונדורקעס, קאָסטיומען גימנאַסטישע בעקימט מען אָנבילליגסטען נאָר אין דער פּראָצאָווניע

י. בערגער

נ. מער ליסטאָפּאַד 22

בעשטעלונג ווערט אָנגענומען אָהן האַנט-געלד פון פּערטראָליטע וואָהרע

2 זל. אַרבייטס-לויין זל. 2

אַבאָנעמענטס-פּרייז: [illegible]

אָנאָנסען-פּרייז: [illegible]

Drukarnia E. i M. Hamburskich. Łódź. Piotrkowska 16. Dzierżawca: M. B. [illegible]

Odpowiedzialny Red.-wydawca: [illegible]